

82

6245
Jabatan Antropologi dan sosiologi

No. Kelas: 74 Ha

No Perolehan: 70245

Tarikh: 12/74

HUBUNGAN RAS
DI KAMPUNG CHINA
JAJAHAN KOTA BHARU
KELANTAN

LATIHAN ILMIAH
BAGI MEMENUHI SEBAHAGIAN
DARIPADA SYARAT-SYARAT UNTUK
IJAZAH SARJANA MUDA SASTERA
DALAM ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI

PERPUSTAKAAN
JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI

Oleh
No. Matrik 19873

JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
NOVEMBER 1974

PERPUSTAKAAN
JABATAN ANTROPOLOGI DAN SOSIOLOGI

PENGHARGAAN

Rupa Surat

Saya ingin menyampaikan setinggi-tinggi penghargaan kepada Penyelidik saya Dr. Syed Husin Ali, Pensyarah Kanan di Jabatan Sosiologi dan Antropologi yang telah memimpin, membuat teguran dan nasihat serta memberi syor-syor yang berguna dalam menyediakan latihan ilmiah ini.

Tajuk Dan Bidang Kajian

Kepada respondent dan informan-informan di mana telah memberi kerjasama dan layanan serta memberi bahan-bahan yang berguna dalam masa kajian ini dijalankan.

Kepada semua yang berkenaan diucapkan terimakasih.

SUCERA AM

BAB III : LAPANGAN SOSIAL

Sekolah 15

Kegiatan-kegiatan Sosial... .. 17

Pengajaran-pengajaran 20

Kajilan Kauluri 22

Sara Karkahwinan No. Matrik 198736

BAB IV : LAPANGAN KEMUKAL

Tengah 26

Buruh 27

Jabatan Sosiologi dan Antropologi, 35

Universiti Malaya, 36

Kuala Lumpur. 38

1974/75.

KANDUNGAN

	Muka Surat
KANDUNGAN	ii
SENARAI JADUAL	iv
SENARAI PETA	v
BAB I : PENGENALAN	
Tujuan Dan Bidang Kajian	1
Cara kajian	3
Masaalah Pengkaji	4
Konsep Ras/Etnik dan Hubungan Ras Etnik	5
BAB II : LATAR BELAKANG TEMPAT DAN ORANG YANG DIKAJI	
SECARA AM	9
BAB III : LAPANGAN SOSIAL	
Sekolah	15
Kegiatan-kegiatan Sosial	19
Perayaan-perayaan	20
Majlis Kenduri	22
Soal Perkahwinan	26
BAB IV : LAPANGAN EKONOMI	
Tanah	28
Buruh	32
Modal	35
Penguasa	36
Dari Segi Aktiviti Ekonomi	38

BAB V : LAPANGAN POLITIK

Latar Belakang ...	41
Politik Di Kalangan Orang-orang Melayu Sebelum dan Selepas Terbentuknya Kerajaan Campuran ...	43
Pandangan Politik Orang-orang Melayu di Kampung China ...	44
Politik di Kalangan Orang-orang China ...	46
Pandangan Politik Orang-orang China di Kampung China ...	49
Hubungan Orang-orang Melayu/China Ditinjau Dari Segi Politik ...	50

BAB VI : PRASANGKA, DISKRIMINASI DAN KONFLIK

Prasangka dan Diskriminasi ...	53
Konflik ...	61

BAB VII : PENUTUP

Kesimpulan Daripada Kajian ...	65
Cadangan ...	68

PETA :	71 - 73
--------	---------

BIBLIOGRAFI ...	74
-----------------	----

SENARAI JADUAL

Muka Surat

PETA I	KAMPUNG CHINA	71
Bil. Jadual:		
PETA II	NEGERI KELANTAN	72
PETA III	1. Pembahagian Kumpulan Ras Dalam Majlis	73
	Bandaran Kota Bharu 1970	9
	2. Pembahagian Pemilikan Tanah Kampung China	
	Mengikut Ekar dan Kumpulan Ras	32

SENARAI PETA

PENGANTARAN

Muka Surat

PETA I : KAMPUNG CHINA	71
PETA II : NEGERI KELANTAN	72
PETA III : MALAYSIA BARAT	73

kerana penduduknya terdiri dari orang-orang Melayu, Cina dan India yang mewakili tiga kumpulan ras terbesar di Tenggara Asia.

Dalam sebuah negara atau lokaliti yang berbilang, pengujian hubungan ras adalah penting sekali. Pengujian kajian ini antara lain, adalah untuk menunjukkan masyarakat yang berbilang ras berintegrasi antara berbilang-bilang golongan ras yang berbilang yang merupakan tugas 'urgent' yang perlu dilaksanakan oleh pemerintah atau negara-negara.

Di dalam artikel kedua daripada Perikatan Hak Asasi Manusia (The Universal Declaration of Human Rights) Bangsa-bangsa Bersatu, telah memperistiharkan:

"Semua orang berhak memiliki segala hak dan kebebasan yang di sebut dalam perikatan ini tanpa perbedaan berupa apapun juga, seperti bangsa, warna kulit, laki-laki atau perempuan, bahasa, agama, keyakinan politik dan lain-lain, asal nasional atau social, milik kelahiran atau kedudukan lain".

Tetapi fakta-fakta masyarakat dari seluruh dunia menunjukkan

(1) H.K. Vakil, *Politics in a Plural Society*, Kuala Lumpur, Oxford University Press, 1971, hal. 3.

BAB I

PENGENALAN

Tujuan dan Bidang Kajian.

Malaysia adalah sebuah negara 'kosmopolitan'. Masyarakatnya telah digambarkan oleh Vasil sebagai 'a multiracial society par excellence' ⁽¹⁾ kerana penduduknya terdiri dari orang-orang Melayu, China dan India yang mewakili tiga kumpulan ras terbesar di Tenggara Asia.

Dalam sebuah negara atau lokaliti yang kosmopolitan, pengkajian hubungan ras adalah penting sekali. Pentingnya kajian ini antara lain, adalah untuk mengujudkan masyarakat yang harmoni serta berintegrasi antara berbagai-bagai golongan ras yang terdapat yang merupakan tugas 'urgent' yang perlu diselesaikan oleh pemerintah-pemerintah atau negara-negara.

Di dalam artikel kedua daripada Peristiharan Hak Asasi Manusia (The Universal Declaration of Human Rights) Bangsa-bangsa Bersatu, telah memperistiharkan:

"Setiap orang berhak memiliki segala hak dan kebebasan yang disebut dalam peristiharan ini tanpa perbezaan berupa apapun juga, seperti bangsa, warna kulit, laki-laki atau perempuan, bahasa, ugama, keyakinan politik dan lain-lain, asal nasional atau sosial, milik kelahiran atau kedudukan lain".

Tetapi fakta-fakta masyarakat dari seluruh dunia menunjukkan

(1) R.K. Vasil, Politics in a Plural Society, Kuala Lumpur, Oxford University Press, 1971, hal. 3.

bahawa persamaan manusia sejagat seperti mana yang diistiharkan itu tidak pernah wujud. Seluruh manusia yang 'literate' sekarang ini sudah cukup sedar bahawa soal-soal ras, kaum atau warna kulit adalah merupakan suatu masalaah besar yang mencabar keharmonian hubungan manusia dengan manusia. Soal Hitler dengan kaum Yahudi dalam masa Peperangan Dunia Kedua; Soal Smith dan dasar apertheid di Afrika Selatan; Soal Negro dan masalaah Civil Rights di Amerika Syarikat dan soal umat Arab dengan kaum Yahudi di Timur Tengah, sudah cukup untuk menjelaskan kepada kita bahawa perhubungan ras yang tidak sihat boleh menimbulkan konflik-konflik malahan peperangan yang mungkin mengorbankan beribu-ribu umat manusia. Bagi kita di Malaysia juga, soal ini tidak lagi merupakan satu perkara yang asing, terutama selepas berlakunya peristiwa 13 Mei. Ekoran daripada peristiwa 13 Mei itu, kerajaan telah menubuhkan satu Kementerian yang bertanggungjawab tentang soal-soal perpaduan di negara ini. Kementerian itu dikenali sebagai Kementerian Perpaduan. Tujuan atau tugas Kementerian itu dibentuk adalah untuk mengujudkan masyarakat yang harmonis dan berintegrasi.

Sebelum tugas mengujudkan masyarakat yang harmonis dan berintegrasi itu dapat dilaksanakan, kajian-kajian mengenai hubungan ras di negeri ini hendaklah diadakan dan keperluannya tidak dapat dipersoalkan lagi, kerana ianya telah jelas.

Untuk memahami atau membuat kesimpulan mengenai perhubungan ras di peringkat masyarakat atau negara, perlu terlebih dahulu satu penganalisan tentang dan murid-murid sekolah. Penganalisan yang dilakukan ialah tentang di peringkat lokaliti disempurnakan. Dan kajian yang dilakukan ini ditumpukan kepada perhubungan di antara kumpulan ras Melayu dan China. Kajian di-

lakukan di Kampung China, seksyen satu dan dua dalam jajahan Kota Bharu di negeri Kelantan. Kajian perhubungan kumpulan ras Melayu dan China di Kampung China ini adalah satu kajian kes (case study) dan merupakan satu unit kajian kecil daripada satu masyarakat plural yang besar.

Cara Kajian.

Penyelidikan ini dijalankan di Kampung China dalam jajahan Kota Bharu, di negeri Kelantan. Di dalam penyelidikan ini, ada empat cara yang digunakan bagi mengumpulkan bahan-bahan.

- a) Soal Selidik
- b) Temuramah dengan Informan
- c) Pemerhatian
- d) Pengutipan data dari sumber-sumber resmi.

Di dalam penyelidikan ini, cara yang utama yang digunakan ialah temuramah dengan informan dan pemerhatian. Soal selidik yang disediakan dan yang dibahagi-bahagikan kepada penduduk-penduduk di situ hanya untuk menolong mendapatkan gambaran-gambaran yang lebih tepat.

Temuramah dibuat dengan 10 orang informan China yang terdiri daripada tokoh-tokoh politik, peniaga-peniaga, pengilang-pengilang dan murid-murid sekolah; dan 15 orang informan Melayu yang terdiri dari tokoh-tokoh politik, pentadbir-pentadbir, guru-guru sekolah, buruh kasar, suri rumah-tangga dan murid-murid sekolah. Persoalan yang ditimbulkan ialah tentang perkara-perkara yang berhubung dengan sikap penduduk terhadap kumpulan-

kumpulan ras lain, prasangka hubungan penduduk dengan anggota-anggota dari kumpulan ras lain, diskriminasi dan pandangan-pandangan mereka terhadap beberapa persoalan politik, ekonomi dan sosial.

Selain daripada itu, pemerhatian juga mengambil tempat utama dalam pengkajian ini. Pemerhatian ditumpukan kepada perhubungan dan interaksi di antara anggota-anggota kumpulan ras yang berlainan terutama dari lapangan sosial, ekonomi dan politik. Daripada pemerhatian ini didapati gambaran umum tentang pola-pola perhubungan yang wujud di antara mereka.

Pengutipan data dari sumber-sumber resmi juga dilakukan. Pengutipan ini dilakukan untuk mendapat maklumat-maklumat yang lebih tepat.

Maklumat-maklumat didapati dari pejabat-pejabat kerajaan seperti Pejabat Ukur, Pejabat Jajahan, Suruhan Jaya Tanah dan Galian, Suruhan Jaya Pilihan-raja, Pejabat PAS, UMNO dan MCA.

Masaalah Pengkajian.

Masaalah yang dihadapi dalam pengkajian ini ialah adanya sifat kerahsiaan serta kurang berterus terang dalam mengemukakan pendapat, terutama sekali di kalangan kumpulan ras China. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh pengkaji itu adalah seorang dari kumpulan ras Melayu. Ini merupakan masaalah yang paling besar yang dihadapi di dalam kajian ini. Kerahsiaan ini menyebabkan halangan besar untuk membuat kesimpulan terhadap pola-pola perlakuan sosial yang sebenar, serta tanggapan masing-masing kumpulan ras terhadap kumpulan ras yang lain.

Sebagai kajian hubungan ras, maka perkara yang penting hendak diketahui ialah bentuk-bentuk perhubungan dan juga sikap di antara anggota-anggota kumpulan ras itu. Keterangan-keterangan demikian sukar didapati oleh sebab ujudnya sifat kerahsiaan itu. Walau bagaimanapun, hasil dari pemerhatian dan maklumat yang diberikan oleh informan, pengkaji dapat menarik beberapa kesimpulan terhadap bentuk-bentuk perlakuan sosial serta interaksi sosial yang wujud di kalangan kelompok-kelompok ras Melayu dan China. Dengan ini masalah yang terbit dari faktor kerahsiaan itu dapat, dalam had-had tertentu diatasi melalui pemerhatian dan keterangan-keterangan serta maklumat-maklumat yang diberikan oleh informan.

Lain-lain masalah ialah keengganan responden-responden untuk menjawab 'questionnaire' yang diedarkan, terutama sekali responden-responden dari kumpulan ras China. Jika temuramah secara formal berdasarkan 'questionnaire' yang disediakan dijalankan kebanyakannya enggan mengambil bahagian terutama sekali responden-responden dari kumpulan ras China dengan alasan tidak pandai berbahasa Malaysia (walaupun mereka pandai), banyak kerja, tidak ada masa walaupun mereka sedang bermain "mahjong". Mereka-mereka ini mengesyorkan supaya bertanya kepada orang lain. Masalah ini mungkin dapat diatasi jika pengkaji dari keturunan ras China digunakan. Tetapi pengkaji menghadapi kesulitan untuk mendapatkannya.

Konsep Ras/Etnik dan Hubungan Ras Etnik.

Konsep ras sebenarnya adalah suatu konsep yang sudah rumit. Amat susah bagi kita memberikan satu definasi yang tepat dan boleh dipakai pada

setiap masa dan tempat, kerana istilah ras itu telah dipakai dengan bermacam-macam pengertian yang berbeda-beda, sungguhpun pada hakikatnya apa yang diperkatakan itu hampir-hampir sama iaitu tentang hubungan manusia dengan manusia. Ahli-ahli Antropoloji membeda-bedakan ras mengikut bentuk-bentuk fizikal seperti bentuk kepala, bentuk dan warna rambut, jenis darah dan lain-lain, lalu mengelaskan penduduk dunia ini kepada tiga kelas atau golongan ras yang besar iaitu Mongoloid, Negroid dan Caucasoid. Tetapi perkembangan manusia sekarang sudah begitu kompleks dan adalah berat bagi kita untuk menerima konsep ras seperti yang dikatakan itu.

Ahli-ahli Sosioloji lebih suka menggunakan istilah kumpulan ethnik kerana istilah kumpulan ethnik lebih mementingkan aspek-aspek sosio-budaya seperti bahasa, ugama, adat istiadat, sikap dan nilai hidup. Konsep ethnik lebih saintifik dan penting daripada konsep ras. Sebagai contoh, seorang anak China dibesarkan di keluarga orang Melayu akan menjadi orang Melayu: ia akan dianggap orang Melayu dan ia sendiri akan merasai dirinya orang Melayu.

Masalah hubungan ras/ethnik adalah semata-mata ditentukan oleh sikap-nilai, pandangan, prasangka, stereotype dan pengetahuan satu kelompok terhadap satu kelompok yang lain. Bahawa orang India dan orang Pakistan boleh berpegang dan berselisih bukan kerana mereka berlainan ras, tetapi kerana mereka berlainan ethnik.

Hubungan ras adalah dipengaruhi oleh ethnik dan sistem ethnik. Bagi O.C. Cox, ethnik ialah suatu penduduk yang hidup secara berasingan dalam perhubungan superordination atau subordination dalam hubungannya dengan

orang-orang lain dalam suatu negeri, negara atau kawasan ekonomi. (2) Sistem etnik, menurut beliau, boleh dibahagikan kepada dua katogeri utama:

1. Menurut budaya etnik (budaya):

- a) peringkat pencapaian budaya (maju/mundur, simpel/kompleks);
- b) variasi jenis (Timur/Barat);
- c) pola budaya seperti bahasa, ugama, bangsa (nasionaliti)

dan lain-lain cara hidup.

2. Menurut kebolehan fizikal (ras/biologi):

- a) ras (hitam/putih/kuning/merah);
- b) campur darah (kecuan).

Dalam hubungan ras berdasarkan pada budaya etnik, yang dipentingkan ialah aspek-aspek budaya dan sosial. Sudah tentu hubungan ras akan berlainan jika suatu budaya maju dan kompleks, dan satu lagi simpel dan mundur. Hubungan ras seperti ini telah terjelma dalam sistem penjajahan di seluruh dunia, termasuk Malaysia. Jenis dan hubungan ras antara British dan orang-orang Melayu serta orang-orang lain adalah ditentukan oleh peringkat perkembangan budaya yang berlainan. Di Malaysia, British merupakan suatu etnik superordinate atau superior vis-a-vis orang-orang Melayu dan China yang merupakan etnik subordinate atau inferior. British merupakan suatu superstructure, dimana British menjalani suatu dasar paternalisma serta pluralisma. Hubungan ras antara orang-orang Melayu dan orang-orang China juga dipengaruhi oleh peringkat perkembangan sosio-budaya masing-masing kaum.

(2) Cox, O.C., Caste, Class and Race, New York Review Press 1959, hal. 317.

Bagaimana hubungan ras ditentukan oleh peringkat perkembangan budaya, begitulah juga halnya variasi jenis budaya dan pola budaya antara satu etnik. Misalnya, sudah tentu pola-pola dan jenis-jenis budaya antara orang-orang British dan orang-orang China atau Melayu tidak sama - Bahasa, ugama, nilai sikap, kepercayaan, peluang hidup dan gaya hidup masing-masing kaum adalah berlainan.

Dalam hubungan ras berdasarkan pada perbezaan kebolehan fizikal yang dipentingkan ialah tret-tret biologi semula jadi. Akan tetapi, kerana manusia telah mengalami suatu proses evolusi dan percampuran antara satu kelompok dengan kelompok yang lain dalam sekurang-kurang 500,000 tahun dahulu, kita dapati sebenarnya tiada satu-satu bangsa atau ras yang benar-benar tulen.

JADUAL 1

PERKEMBANGAN KUMPARAN RAS MELAYU MALAYSIA BERKESAN KOTA BARU 1970⁽¹⁾

KUMPARAN	1961	1970	Jumlah
MELAYU	12,344	12,290	17,294
CHINA	8,214	7,736	16,012
INDIA	940	520	1,460
LAIN-LAIN	164	194	368
Jumlah	27,662	27,442	55,124

(1) Sumber: Banci Persekutif dan Persekutuan Malaysia 1970, Kuala Lumpur: Jabatan Perangkaan Malaysia, 15th Dec, 1972 hal. 224.

BAB II

LATARBELAKANG TEMPAT DAN ORANG YANG DIKAJI SECARA AM

Kampung China ialah sebuah kampung yang terletak dipinggir bandar Kota Bharu dalam seksyen satu dan dua dalam jajahan Kota Bharu. Luasnya adalah kira-kira satu batu persegi. Jarak kampung ini dari bandar Kota Bharu adalah lebih kurang dua batu.

Di dalam Majlis Bandaran Kota Bharu terdapat sejumlah 55,124 orang penduduk. Daripada jumlah ini, 37,294 terdiri daripada orang-orang Melayu, 16,012 terdiri daripada orang-orang China, 1,460 terdiri daripada orang India dan 358 terdiri daripada lain-lain kumpulan. (Lihat Jadual 1)

JADUAL 1

PEMBAHAGIAN KUMPULAN RAS DALAM MAJLIS BANDARAN KOTA BHARU 1970⁽³⁾

KUMPULAN	LELAKI	PEREMPUAN	JUMLAH
MELAYU	18,304	18,990	37,294
CHINA	8,274	7,738	16,012
INDIA	940	520	1,460
LAIN-LAIN	164	194	358
JUMLAH	27,682	27,442	55,124

(3) Sumber: Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 1970, Kuala Lumpur: Jabatan Perangkaan Malaysia, 15hb Mac, 1972 hal. 224.

Daripada jumlah 55,124 orang penduduk yang tinggal dalam Majlis Bandaran Kota Bharu, hanya sejumlah lebih kurang 1,100 orang saja yang tinggal di Kampung China, iaitu kira-kira 2%. Daripada jumlah 1,100 orang yang tinggal di kampung tersebut, sejumlah lebih kurang 600 orang terdiri dari orang-orang China dan lebih kurang 500 orang terdiri dari orang-orang Melayu.⁽⁴⁾ Ini bermakna bahawa hanya lebih kurang 3.7 peratus orang-orang China dan 1.3 peratus orang-orang Melayu yang tinggal di kampung ini daripada jumlah yang tinggal dalam kawasan Majlis Bandaran Kota Bharu. Jadi komposisi penduduk yang tinggal di kampung itu hanya terdiri dari kumpulan ras Melayu dan China.

Orang-orang China mula-mula bertapak di kampung tersebut ialah pada tahun 1916.⁽⁵⁾ Orang-orang Chinalah yang membuka kawasan itu untuk dijadikan kawasan penempatan. Orang-orang China yang datang ke situ adalah orang-orang China yang pernah tinggal di Selatan Siam. Oleh sebab keadaan tempat itu tidak selamat maka merekapun berhijrah ke kampung itu.

Orang-orang China yang datang ke kampung ini adalah orang-orang China Hokkien. Dalam soal-soal ugama, mereka tidak begitu 'terikat' kepada hukum-hukum ugama mereka malah dapat 'bertolak ansur'. Mereka tidak mempunyai 'kongkongan ketat' seperti orang-orang Islam (orang-orang Islam mempunyai pantang larang dalam soal-soal makanan dan lain-lain). Mereka adalah bebas memasuki kuil-kuil dengan "apa-apa pakaian" sekali pun. Mereka juga

(4) Sumber: Pejabat Buruh, Kota Bharu.

(5) Wee Khoon Hock, Cenderamata Ulang Tahun Ke 54 Dewan Perniagaan China Kelantan, Kota Bharu, 1970.

tidak mempunyai sistem kasta seperti orang India. Kebanyakan dari mereka mematuhi kedua-dua hukum - Buddha dan Taoist dalam satu masa. Ada juga di antara mereka yang tidak mempunyai agama langsung. Pada akhir-akhir ini ada di kalangan mereka yang memeluk agama Keristian. Walau apapun yang dianutinya sekali pun, itu tidaklah penting bagi mereka, apa yang lebih penting ialah soal moral dan tatasusila (social codes).

Orang-orang Melayu di situ, kesemuanya beragama Islam. Orang-orang Melayu adalah sangat-sangat terikat dengan hukum-hukum yang dikenakan oleh agama. Misalnya, mereka tidak boleh memakan daging babi dan sebagainya.

Ditinjau dari segi bahasa, orang-orang China di situ berkomunikasi di antara mereka dengan menggunakan dialek Hokkien. Manakala orang-orang Melayu menggunakan bahasa daerah. Di dalam perhubungan mereka, kedua-dua kumpulan *ethnik* ini menggunakan bahasa daerah iaitu 'longhat Kelantan'.

Ditinjau dari segi pakaian, tidak ujud banyak perbezaan. Di rumah orang-orang lelaki China seperti juga orang-orang lelaki Melayu, mereka memakai sarong. Begitu juga orang-orang perempuan China boleh dikatakan ke semua mereka berpakaian seperti orang Melayu. Mereka juga memakai kain batik, sarong, tetapi di kalangan orang-orang perempuan muda China, mereka lebih suka memakai "mini skirts" ataupun slack. Walau bagaimanapun, pada akhir-akhir ini ada juga di antara orang-orang perempuan muda Melayu yang berpakaian demikian.

Pekerjaan utama penduduk-penduduk China di kawasan tersebut hampir keseluruhannya melakukan pekerjaan dalam bidang perniagaan. Selain daripada itu, ada di antara mereka memelihara babi dan menjadi bomoh (pawang) mana-

kala penduduk Melayu pula pada keseluruhannya adalah menjadi buruh kasar.

Bidang perniagaan utama yang dilakukan oleh penduduk-penduduk China di kampung tersebut ialah menjual barang-barang runcit di kedai-kedai yang juga merupakan tempat tinggal mereka. Sebahagian daripada mereka menjalankan perusahaan meruncit di pusat bandar Kota Bharu seperti di Pasar Besar, dan "di gudang-gudang" (kedai-kedai).

Di kampung ini terdapat sebuah kilang minyak kelapa kepunyaan Syarikat China iaitu Syarikat Tong Hing. Di samping itu, terdapat juga sebuah kilang memproses kayu kepunyaan Syarikat Heng Bee Sawmill and Oil Mill. (walaupun nama syarikat itu Heng Bee Sawmill and Oil Mill tetapi minyak tidak diproseskan di situ).

Sebagaimana yang telah diketahui, negeri Kelantan adalah terkenal dengan usaha-usaha membatek. Di Kampung China ini terdapat sebuah kilang batek kepunyaan Syarikat China. Tuanpunya kilang ini dikenali sebagai Mek Bulat.

Sebagaimana yang telah dinyatakan di atas tadi bahawa ada di antara orang-orang China di kampung itu juga yang memelihara babi. Terdapat lima buah pusat pemeliharaan babi di kampung tersebut. Kawasan tempat pemeliharaan babi itu dipagar rapi dengan menggunakan dinding daripada 'zinc'. Walaupun demikian, parit-parit atau longkang-longkang yang mengalirkan air najis babi dan sebagainya yang melintasi perkampungan itu menimbulkan rasa tidak senang dan tidak puashati di kalangan penduduk di situ, terutama sekali penduduk-penduduk Melayu.

Pekerjaan utama yang dilakukan oleh penduduk-penduduk Melayu di kampung tersebut ialah menjadi buruh kasar. Mereka bekerja di kilang batek, kilang minyak kelapa, kilang memproses kayu yang terdapat di kampung tersebut dan di kilang mancis yang terletak berhampiran dengan kampung tersebut.

Tidak semua penduduk di sini yang menjadi buruh kasar bekerja di tempat yang disebut di atas tadi, ada juga yang bekerja di tempat-tempat lain, begitulah juga sebaliknya iaitu ada juga buruh-buruh kasar dari tempat lain yang datang bekerja di kilang-kilang yang terdapat di kampung tersebut.

Terdapat juga sebuah famili Melayu di kampung tersebut yang menjalankan perusahaan batek secara besar-besaran. Kilang batek kepunyaan Encik Abdullah ini terdapat lebih daripada 100 orang pekerja - tempatan dan dari kawasan lain.

Di samping itu juga terdapat beberapa buah kedai runcit kepunyaan orang-orang Melayu.

Di persimpangan jalan di kampung tersebut terdapat satu kawasan dimana didirikan bangsal-bangsang kecil (warong). Di sini ada beberapa orang perempuan Melayu yang tinggal di kampung tersebut menjual barang-barang keperluan hari-hari seperti pisang, sayur-sayuran dan sebagainya. Bekalan-bekalan barang-barang tersebut dibeli dari pasar besar Kota Bharu. Orang-orang yang menjual secara demikian dikenali sebagai "peraih" ataupun "Tok Peraih".

Dimana terdapat kilang-kilang di kawasan tersebut kita dapati beberapa buah kedai kopi kecil dikenali sebagai "kedai paati". Kedai kopi

kecil ini kepunyaan orang-orang Melayu yang pada dasarnya didirikan untuk menampung keperluan-keperluan pekerja-pekerja di situ mendapat makanan dan minuman.

Jadi dari keterangan di atas bolehlah dikatakan pusat kampung itu merupakan satu pekan kecil yang didereti dengan kedai-kedai menjual barang-barang runcit kepunyaan peniaga-peniaga China dan Melayu, warong-warong kepunyaan orang-orang Melayu, kilang minyak dan kilang kayu kepunyaan orang China, kilang-kilang batek kepunyaan orang-orang Melayu dan China serta beberapa kawasan pemeliharaan babi.

Disekeliling pusat pekan itu iaitu di pinggir-pinggir jalan terletak kawasan penempatan penduduk-penduduk China (sebahagian besarnya walaupun ada juga rumah-rumah orang-orang Melayu). Manakala penduduk-penduduk Melayu melingkungi kawasan penempatan penduduk-penduduk China.

Dari penjelasan di atas, dapat kita lihat dari segi tempat tinggal seolah-olah wujud satu bentuk pemisahan tempat tinggal (residential segregation); dimana tiap-tiap kumpulan ras itu berkecenderungan untuk tinggal berkelompok-kelompok sesama sendiri.

Seperti yang telah dinyatakan di atas bahawa Kampung China pada dasarnya merupakan kawasan penempatan orang-orang China, maka dalam kawasan itu didapati sebuah kuil (Tok Kong) orang-orang China, sebuah "panggung wayang China" iaitu sebuah bangunan dimana diadakan perjumpaan dan pertunjukan kebudayaan China. Tidak jauh daripada kampung itu terdapat sebuah sekolah aliran China iaitu Sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa dan sebuah sekolah aliran Melayu iaitu Sekolah Kebangsaan Penambang.

BAB III

LAPANGAN SOSIAL

Untuk memudahkan kajian ini, perhubungan di antara ras China

dan Melayu akan ditinjau dari segi sosial, ekonomi, politik dan soal yang

berhubung dengan prasangka, diskriminasi dan konflik. Dalam bab ini

pengkaji akan menumpukan perhatian di dalam lapangan sosial. Perhubungan

dan interaksi di bidang sosial ini akan dikaji dari aspek sekolah, kegia-

tan sosial, perayaan-perayaan, majlis kenduri dan soal perkahwinan.

Sekolah Berdekatan dengan kampung China ini terdapat dua buah sekolah

yang menggunakan dua aliran bahasa iaitu bahasa Malaysia dan bahasa China.

Sekolah beraliran bahasa Malaysia ialah Sekolah Kebangsaan Penambang dan

Sekolah beraliran bahasa China ialah Sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa.

Sekolah sebagai institusi pelajaran boleh memberikan peluang

perhubungan ras yang luas istimewa di kalangan jenerasi muda yang masih

belajar. Sekolah-sekolah yang mempunyai murid-murid dari berbagai ketu-

runan bukan saja boleh mendapatkan perhubungan di kalangan murid-murid;

tetapi boleh juga memberikan peluang perhubungan di antara guru-guru dari

kumpulan ras yang berbeda-beda itu dengan murid-murid dan ibubapa murid-

murid itu. Sungguhpun begitu, peranan sekolah sebagai institusi pelajaran

dalam memberikan peluang-peluang perhubungan itu adalah bergantung kepada

keadaan komposisi murid-murid dan guru-guru di dalam satu-satu institusi

itu. Peluang-peluang perhubungan melalui institusi-institusi pelajaran saja tidak menjamin sama sekali bahawa semua anggota-anggota yang terlibat itu tidak akan bersifat 'communal' dalam tindakan dan pemikirannya, kerana sikap seseorang itu bukan saja dipengaruhi oleh faktor pelajaran tetapi juga bergantung kepada faktor-faktor lain seperti keadaan ekonomi politik dan sosial dalam sesuatu masyarakat. (6)

Dalam kajian yang dilakukan, boleh dikatakan bahawa Sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa adalah tertutup kepada murid-murid China sahaja kerana sebahagian besar murid-muridnya terdiri daripada murid-murid China. Hanya terdapat enam belas orang sahaja murid Melayu yang belajar di situ dan dua daripada mereka adalah datang dari kampung China. Keadaan ini mungkin juga kerana terdapat sekolah-sekolah lain yang beraliran bahasa Malaysia yang tidak jauh dari situ. Bagi orang-orang Melayu mereka merasa "terjamin" menghantar anak-anak mereka ke sekolah aliran bahasa Malaysia yang dibiayai sepenuhnya oleh kerajaan - terjamin masa hadapan anak-anak mereka kerana Bahasa Malaysia yang menjadi bahasa pengantar sekolah tersebut adalah diiktirafkan oleh kerajaan sebagai bahasa resmi negara Malaysia. Ini adalah anggapan mereka sahaja pada hal pada kenyataannya walaupun anak-anak mereka itu belajar dalam aliran Bahasa Malaysia tidak semestinya pekerjaan anak-anak mereka itu akan terjamin. Ini bergantung kepada kelulusan dan peluang pekerjaan yang ada.

(6) Sanusi Osman: Hubungan Ethnik di Mukim Labu, Universiti Malaya Kuala Lumpur. 1972, hal 124 - 125.

Ditinjau pendapat-pendapat orang-orang China di kampung itu mengapa mereka menghantar anak-anak mereka ke sekolah aliran bahasa China, kebanyakan daripada mereka menganggap adalah perlu anak-anak mereka itu mempelajari bahasa dan kebudayaan mereka sendiri terlebih dahulu sebelum mempelajari dan dipengaruhi oleh kebudayaan lain. Anak-anak mereka mestilah terlebih dahulu disosialisasi dengan nilai dan norma masyarakat mereka sendiri.

Ada juga terdapat di kalangan orang-orang Melayu dan China yang menghantar anak-anak mereka terus ke sekolah aliran Inggeris. Keadaan ini mungkin juga kerana adanya jaminan nilai ekonomi dari kelulusan tersebut.

Di dalam pemerhatian yang dilakukan oleh pengkaji, pengkaji mendapati bahawa tidak ujud pergaulan yang mesra di antara murid-murid China dari sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa dengan murid-murid Melayu dari sekolah-sekolah aliran bahasa Malaysia dan Inggeris selepas daripada masa sekolah. Pergaulan mereka hanya tertutup di kalangan mereka sahaja. Ini berbeda sekali keadaannya dengan murid-murid China dari sekolah aliran Inggeris. Pergaulan mereka adalah mesra sekali dengan murid-murid Melayu sepersekolahan mereka. Didapati bahawa ujud juga pergaulan di antara murid-murid China dari sekolah aliran Inggeris dengan murid-murid Melayu dari sekolah aliran bahasa Malaysia setelah mereka diperkenalkan oleh kawan-kawan Melayu mereka yang datang dari sekolah aliran Inggeris.

Keadaan di mana ujudnya pergaulan yang mesra di antara murid-murid China dengan murid-murid Melayu ialah di sekolah beraliran Inggeris.

Ini mungkin disebabkan oleh pergaulan itu bermula dari sekolah dan mereka menghadapi masaalah-masaalah yang sama. Ini berbeda sekali keadaannya dengan murid-murid China yang datang dari sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa. Tidak ujudnya pergaulan di antara mereka dengan murid-murid Melayu yang datangnya dari sekolah-sekolah lain, ini mungkin disebabkan tidak adanya "contact" terlebih dahulu sebagaimana yang terdapat di sekolah aliran Inggeris. Ini mungkin juga mereka menghadapi masaalah yang berlainan dari segi pelajaran.

Tetapi apabila ditinjau pendapat dua orang murid dari kampung China yang belajar di Sekolah Jenis Kebangsaan Chung Hwa yang mana pengkaji dapati mereka kurang bergaul dengan kawan-kawan China mereka yang datang dari sekolah yang sama, mengatakan bahawa mereka kurang senang bergaul dengan kawan-kawan China mereka. Mereka lebih senang berkawan dengan sahabat-sahabat Melayu mereka yang datang dari sekolah yang berlainan. Keadaan ini berlaku mengikut dua orang informan tadi bahawa dalam pergaulan mereka kurang mendapat layanan seperti hendak menanyakan masaalah-masaalah pelajaran dari kawan-kawan China mereka yang datang dari sekolah yang sama.

Pada kesimpulannya kita dapati bahawa ujud tendensi bagi tiap-tiap kumpulan ras untuk memilih aliran sekolah yang menggunakan bahasa ibunda masing-masing sebagai bahasa pengantarnya. Orang Melayu kebanyakannya memilih aliran bahasa Malaysia dan selebihnya memilih aliran Inggeris dan China. Orang China pula kebanyakannya memilih aliran China dan selebihnya memilih aliran Inggeris dan bahasa Malaysia.

Dalam kajian yang dilakukan itu kita dapati hanya sebahagian kecil sahaja dari kumpulan ras itu yang berpeluang membuat hubungan dengan anggota ras lain melalui sekolah-sekolah. Sekolah-sekolah aliran bahasa Malaysia dan China di situ boleh dikatakan 100% daripada murid-murid yang terdiri dari satu kumpulan ras. Murid-murid yang mempunyai peluang perhubungan dengan murid-murid dari kumpulan ras lain ialah murid-murid di sekolah aliran Inggeris, di mana terdapat murid-murid dari berbagai keturunan belajar di situ. Sekolah seperti ini boleh memberikan peluang-peluang perhubungan yang baik kepada murid-murid yang berbeza-beda keturunan itu sama-sama belajar dan sama-sama bermain dan patuh kepada disiplin dan orientasi yang sama. Murid-murid itu bukan saja dapat bergaul dengan bebas sesama mereka tetapi dapat berhubung juga dengan guru-guru mereka dari berbagai kumpulan ras. Jadi dalam sekolah aliran Inggeris tidak nampak wujudnya unsur-unsur palarisasi tidak seperti di sekolah aliran China.

Kegiatan-kegiatan Sosial

Kegiatan-kegiatan sosial juga boleh memberikan peluang-peluang perhubungan di antara anggota-anggota berbagai ras. Di kampung itu tidak terdapat persatuan-persatuan atau pertubuhan-pertubuhan sosial yang mengambil peranan untuk mewujudkan perhubungan di antara anggota-anggota ras Melayu dan China.

Sebelum berlakunya kejadian 13 Mei ada ditubuhkan sebuah persatuan sukan. Persatuan ini dianggotai oleh pemuda-pemuda daripada kedua-

dua ras. Kegiatan persatuan sukan ini hanyalah di dalam lapangan bola sepak. Jadi sebelum berlaku kejadian 13 Mei, Kampung China ini mempunyai sebuah pasukan bola. Pemain-pemainnya terdiri dari pemuda-pemuda daripada dua kumpulan ras itu, walaupun bilangannya tidak seimbang. Mereka mengadakan latihan pada setiap petang dengan bermain bersama-sama.

Sumber kewangan Persatuan itu adalah didapati dari kutipan yuran ahli-ahli anggotanya. Persatuan ini juga mendapat bantuan daripada dua orang pekedai China yang berniaga di kampung itu.

Semasa berlakunya peristiwa 13 Mei di Kuala Lumpur, mereka telah berhenti membuat latihan. Mereka tidak lagi bermain bersama-sama. Hubungan mereka yang mesra dulu tidak lagi semesra sebelum berlakunya peristiwa 13 Mei. Ini adalah disebabkan timbulnya perasaan curiga mencuriga di antara mereka yang berlainan ras itu. Ini adalah berdasarkan kepada pendapat tiga orang informan Melayu di situ. Kenyataan ini dikuatkan lagi dengan keadaan yang ujud di situ kerana selepas berlakunya peristiwa 13 Mei Persatuan Sukan Kampung China itu tidak lagi ujud dan sehinggalah sekarang ini belum ada sebarang persatuan yang ditubuhkan.

Perayaan-perayaan

Malaysia sebagaimana yang telah dinyatakan adalah sebuah negara kosmopolitan di mana rakyatnya terdiri daripada berbilang ras. Tiga kumpulan ras yang menjadi tulang belakang penduduk-penduduk di Malaysia ialah Melayu, China dan India. Tiap-tiap kumpulan ras ini mempunyai hari-hari besar mereka masing-masing.

Orang-orang Melayu sebagai penganut ugama Islam menyambut Hari Raya Puasa dan Hari Raya Haji pada setiap tahun. Orang-orang China menyambut Tahun Baru mereka pada setiap tahun dan begitu juga orang-orang India mereka menyambut hari Deepavali pada setiap tahun.

Hari Raya Puasa dan Hari Raya Haji, Tahun Baru China dan Deepavali merupakan hari-hari kebesaran bagi tiap-tiap ras Melayu, China dan India. Hari-hari seperti ini disambut dan dirayakan pada setiap tahun. Hari-hari tersebut merupakan hari kelepasan di Malaysia.

Kampung China, yang penduduk-penduduknya terdiri dari kumpulan ras China dan Melayu, menyambut hari-hari kebesaran tersebut secara "bersendirian". Daripada maklumat yang didapati pengkaji mendapati bahawa kurang sekali terjadinya kunjung mengunjungi di antara kumpulan ras China dan Melayu apabila mereka menyambut hari-hari besar tersebut. Apa yang berlaku ialah sebelum menjelang hari Raya Puasa kita dapati kebanyakan orang-orang Melayu menghantar kuih muih hari raya seperti "ketupat", pulut bakar, pulut panggang dan sebagainya kepada sahabat-sahabat China mereka. Begitu juga sebelum menjelang Tahun Baru China, pengkaji dapati bahawa ramai orang-orang China yang memberi dan menghantar kuih muih seperti "tepung bakul" dan buah-buahan kepada sahabat-sahabat Melayu mereka dan juga kepada pekerja-pekerja Melayu mereka jika ianya seorang majikan.

Pengkaji mendapati bahawa kunjung mengunjungi di antara kumpulan ras yang berlainan pada hari-hari besar tersebut hanya sedikit sahaja. Kunjung mengunjungi ini hanya berlaku di antara orang-orang Melayu dan China yang kedudukan tarafnya adalah agak sama. Oleh kerana ramai pendu-

duk-penduduk Melayu di situ terdiri daripada golongan mereka-mereka yang berpendapatan rendah dan kebanyakan golongan penduduk-penduduk China merupakan ahli-ahli peniaga di mana pendapatan mereka adalah lebih lumayan maka kunjung mengunjungi pada hari-hari besar tersebut kurang berlaku. Di sini kita dapat lihat bahawa kunjung mengunjungi pada hari-hari perayaan tersebut hanya berlaku di antara kumpulan ras Melayu dan China yang menguasai bidang ekonomi (seperti pemilik kilang-kilang batik dan peniaga-peniaga runcit) dan orang-orang yang mempunyai pengaruh dalam bidang politik.

Walaupun orang-orang China dan Melayu di kampung China ini berlainan dari segi ugama tetapi orang-orang China di sini faham benar tentang cara hidup orang-orang Melayu. Ini dapat dibuktikan apabila orang-orang Melayu pergi mengunjungi mereka pada hari-hari perayaan. Makanan yang dihidangkan adalah makanan yang dianggap halal oleh orang Melayu yang beragama Islam. Misalnya kalau dalam hidangan itu ada ayam yang disediakan maka terlebih dahulu orang-orang China di situ meminta tolong orang-orang Melayu untuk memotongnya ayam itu. Begitu juga apabila orang-orang China ini pergi mengunjungi rumah orang-orang Melayu, mereka membuka kasut sebelum mereka naik ke atas rumah. Ini merupakan adat orang-orang Melayu di kampung itu yang mesti dipatuhi dan telahpun difahami oleh orang-orang China di situ.

Majlis Kenduri

Lain-lain bidang yang boleh memberikan peluang perhubungan

antara kumpulan ras di kalangan sosial ini ialah majlis-majlis kenduri seperti majlis perkahwinan. Kebanyakan majlis kenduri yang diadakan baik oleh orang Melayu mahupun orang China, mereka akan juga menjemput kenalan-kenalan mereka dari kumpulan-kumpulan ras lain. Oleh kerana itu, orang-orang China yang menjemput orang-orang Melayu ke majlis-majlis kendurinya akan menyiapkan makanan-makanan khas untuk orang-orang Melayu, tetapi tidak semesti jika orang-orang Melayu menjemput kenalan-kenalannya dari orang-orang China untuk menyiapkan makanan-makanan khas untuk mereka kerana orang-orang China tidak tertakluk kepada pantang larang sebagaimana orang-orang Melayu. Tambahan pula orang-orang China ini telah biasa makan makanan orang Melayu dan tahu pula bagaimana hendak memakan makanan yang disediakan itu.

Majlis kenduri yang biasanya kedua kumpulan ras mengundang satu sama lain ialah untuk meraikan perkahwinan. Upacara perkahwinan orang Melayu dan orang China di situ dijalankan mengikut adat istiadat dan kebiasaan masing-masing.

Kalau sekiranya pekerja Melayu mengundang majikannya dari kumpulan ras China ke majlis perkahwinan, biasanya majikan itu tidak akan hadir. Apa yang berlaku ialah majikan itu akan memberi wang sebagai hadiah. Kita tidak dapat melihat apakah akan terjadi bila pekerja China menjemput mejikannya dari kumpulan ras Melayu ke majlis perkahwinan kerana tidak terdapat di situ seorang China yang bekerja dengan majikan Melayu. Apa yang jelas dapat dilihat ialah jika undangan ke majlis perkahwinan dibuat oleh orang yang sama kedudukan tarafnya iaitu dari golongan mereka

yang berada dari kedua-dua kumpulan ras maka mereka akan hadir ke majlis itu dengan membawa hadiah-hadiah ataupun wang (wang yang diberi semasa meraikan perkahwinan dikenal sebagai "wang mengelam"). Biasanya orang-orang China meraikan majlis perkahwinan mereka tidak dengan secara besar-besaran. Maka kita dapati bahawa tidak ramai orang yang diundangnya. Ini berlainan sekali dengan orang-orang Melayu. Mereka meraikan majlis perkahwinan ini secara besar-besaran dan kita dapati ramai orang-orang yang diundangkannya. Kebanyakan yang dijemput adalah tetangga mereka. Boleh dikatakan kesemua tetangga Melayu dijemput tetapi tidak semua tetangga China yang dijemput. Hanya kenalan-kenalan yang rapat sahaja yang dijemput dari kumpulan ras China.

Selain daripada kenduri yang diadakan untuk meraikan majlis perkahwinan kita dapati bahawa tidak ada lain-lain kenduri yang diadakan oleh orang-orang China. Ini berlainan sekali dengan orang-orang Melayu terutama sekali orang Melayu dari golongan yang "berada". Mereka selalu mengadakan kenduri kendara untuk akikah iaitu meraikan anak yang baru lahir, jamuan kerana kematian atau jamuan arwah dan lain-lain. Dalam majlis kenduri seperti ini orang-orang China tidak diundang, hanya tertutup kepada sesama orang-orang Melayu yang beragama Islam. Ini adalah kerana majlis kenduri yang dilakukan itu adalah mempunyai kaitan dengan agama yang tidak memerlukan kehadiran orang-orang yang bukan Islam.

Dalam soal sakit ada juga orang-orang Melayu yang memakan 'obat China' yang dibeli dari kedai orang-orang China. Tetapi orang-orang Melayu tidak pergi kepada pawang-pawang China untuk mendapat pertolongan.

Jika orang China itu seorang doktor orang Melayu tidak keberatan untuk pergi mendapatkan pertolongan. Itulah sebabnya ramai orang-orang Melayu yang pergi ke kelinik-kelinik yang dipunyai oleh orang-orang China. Ini mungkin kerana bilangan doktor-doktor Melayu adalah kurang.

Bagi orang-orang China pula tidak ada di antara mereka yang pergi berjumpa dengan pawang-pawang Melayu untuk mendapatkan pertolongan. Mereka juga jarang pergi ke kelinik doktor Melayu untuk mendapat rawatan. Ini mungkin kerana bilangan doktor dari kumpulan ras mereka adalah lebih ramai.

Kalau kematian berlaku di keluarga Melayu dan orang Melayu itu adalah pekerja kepada majikan China, maka biasanya majikan itu tidak akan datang ke rumah si mati itu tetapi hanya memberi sedikit wang kepada keluarga si mati itu untuk menunjukkan perasaan simpatinya. Jika kematian itu berlaku pada keluarga majikan China maka kita dapati hanya beberapa orang pekerja Melayu yang hubungannya sangat rapat dengan majikan itu yang datang ke rumah majikannya untuk menolong mengadakan upacara pengkebumian.

Tetapi jika kematian berlaku pada keluarga Melayu dari golongan yang berada dan pada keluarga China dari golongan yang berada juga maka kita akan dapati lawat melawat di antara dua kumpulan ras yang kedudukan tarafnya sama akan berlaku. Biasanya orang-orang China akan melawat dan memberi sedikit wang tetapi sebaliknya jika kematian berlaku kepada keluarga China orang-orang Melayu hanya melawat sahaja dan tidak memberi wang. Ini sudah menjadi adat di kalangan orang-orang China dan Melayu yang tinggal di kampung itu.

Soal Perkahwinan

Mengenai soal perkahwinan, kahwin campuran di antara orang China dengan orang Melayu itu tidak banyak berlaku walaupun ada. Selepas peperangan Dunia II hingga sekarang hanya terdapat dua pasangan sahaja. Mereka ialah dua orang lelaki Melayu telah beristerikan perempuan China. Dua orang perempuan China ini adalah merupakan anak Yatim Piatu kerana ibu dan bapa mereka telah meninggal. Mereka tidak mempunyai saudara mara, oleh kerana itu mereka diangkat oleh keluarga Melayu dan diislamkan.

Tidak pernah berlaku perkahwinan di antara lelaki China dengan perempuan Melayu di kampung itu. Ini adalah disebabkan tidak ada seseorang pun lelaki China yang memeluk Islam di kampung itu.

Burridge mengatakan "Marriage the creation for future generations of a network of kinsfolk which means, for Malays, security in most of its forms, and which, infact has at the centre of the Malay way of life. Marriage among Malays is marriage between Muslims, so that there is no bar to an Indian, or Arab or Chinese or European marrying a Malay providing he is a muslim or becomes a muslim on marriage".⁽⁷⁾

Dari kajian yang telah dibuat, kahwin campur tidak banyak berlaku di situ disebabkan oleh soal agama. Selepas peperangan II tidak terdapat seorang pun lelaki China yang memeluk Islam di kampung itu kerana hendak berkahwin dengan gadis Melayu. Mereka senang dengan agama mereka ataupun tanpa beragama dan berkahwin dengan gadis sebangsa dengan

(7) BURRIDGE RENELM O.L. Racial Relation in Johore. The Australian Journal of Politics and History 1957 m.s. 160.

mereka. Ditinjau pendapat seorang China yang telah lama tinggal di kampung itu ia berkata bahawa pemuda-pemuda China tidak akan terasa apa-apa kalau disuruh memeluk agama Islam dengan tujuan berkahwin dengan gadis Melayu. Akan tetapi apa yang menjadi masalah ialah suruhan-suruhan agama Islam yang mesti dipraktikkan itu tidak terdaya oleh mereka untuk dilakukan. Di kampung itu orang-orang Melayu sangat fanatik dengan agama. Yang menakutkan pemuda-pemuda China ialah pemulauan daripada keluarga Melayu jika sekiranya mereka tidak melakukan suruhan agama setelah berkahwin dengan anak gadis orang Melayu.

Tentang gadis China pula informan itu berkata bahawa gadis China tidak suka berkahwin dengan orang Melayu bukan kerana soal ras, tetapi mereka takut kepada agama Islam yang membenarkan poligami. Bagi mereka, kehormatan seorang perempuan itu akan hilang sama sekali jika suaminya mempunyai lebih daripada seorang isteri. Poligami dalam anggapan mereka memberikan malu kepada kaum wanita. Jadi mereka akan menanggung malu kalau mereka berkongsi suami dengan seorang perempuan yang lain.

Jadi jelaslah bahawa faktor agama adalah merupakan batu penghalang kepada kahwin campur di antara orang China dan Melayu di situ. Kalau kesulitan yang timbul dari segi agama dapat diatasi, maka sudah tentu kahwin campur itu akan berlaku dengan sewenang-wenangnya.

Anggapan orang-orang Melayu dibuat pada tahun 1930. Tetapi oleh kerana orang-orang China sudah mulai bertapak sebelum 1930 dan menjadikan kawasan tersebut perkampungan mereka, maka tanah-tanah yang dibeli oleh mereka boleh dijadikan hak milik mereka. Ini bermakna orang-orang China hanya

BAB IV

LAPANGAN EKONOMI

Perhubungan dari segi ekonomi akan dilihat dari sudut faktor-faktor tanah, buruh, modal dan pengusaha. Perhubungan juga akan dilihat dari segi aktiviti-aktiviti perniagaan - jual beli dan sewa menyewa.

Tanah.

Di dalam ekonomi, istilah "tanah" meliputi semua jenis punca pengeluaran alam. Ini termasuklah semua punca pengeluaran alam yang kita dapati dengan percuma daripada air, udara dan tanah - bahan galian yang kita dapati daripada tanah ladang, tempat menangkap ikan, hutan, tasik dan sungai dan banyak yang lain-lain yang disediakan oleh alam.⁽⁸⁾

Di dalam kajian ini, apa yang akan diperhatikan ialah tentang pemilikan tanah dan beberapa aspek yang terlibat di dalam tanah di Kampung tersebut.

Sebagaimana yang telah dinyatakan pada awal-awal lagi bahawa kawasan Kampung China merupakan kawasan simpanan bagi orang-orang Melayu (Malay Reservation Area). Undang-undang Tanah menjadikan kawasan itu hak simpanan orang-orang Melayu dibuat pada tahun 1930. Tetapi oleh kerana orang-orang China sudah mulai bertapak sebelum 1930 dan menjadikan kawasan tersebut perkampungan mereka, maka tanah-tanah yang dibeli oleh mereka boleh dijadikan hak milik mereka. Ini bermakna orang-orang China hanya

(8) Harcharan Singh Khera, Prinsip-Prinsip Ekonomi, Kuala Lumpur, 1970 hal. 18

dapat memiliki tanah-tanah tersebut sebelum undang-undang itu dibuat iaitu pada tahun 1930. Selepas tahun tersebut, orang-orang China tidak boleh lagi membeli tanah itu daripada sesiapa pun - walaupun daripada orang China sendiri. Tanah-tanah yang sedia dimiliki oleh orang-orang China di kampung tersebut tidak boleh dijual kepada lain-lain kumpulan ras kecuali kepada orang-orang Melayu. Tetapi walaupun demikian, ada juga kemungkinan tanah-tanah yang sedia dimiliki oleh orang-orang China dapat dijual atau dipindah milik kepada sesiapa selain daripada orang-orang Melayu dengan syarat dapat pertimbangan kelulusan dengan alasan yang tertentu daripada pihak berkuasa iaitu wakil rakyat atau wakil undangan negeri yang berpengaruh. Syarat-syaratnya akan ditetapkan oleh pihak berkuasa itu. Perkara ini tidak digalakkan.

Tanah-tanah yang sedia dimiliki oleh orang-orang China hanya boleh dipindah miliknya sebagai pusaka kepada warith-warith yang berhak menerima pusaka. Itulah sebabnya kita dapati orang-orang China yang memiliki tanah di kampung tersebut bukanlah pemilik yang asal. Kebanyakan daripada mereka adalah mewarithi tanah-tanah tersebut daripada ibu bapa mereka ataupun saudara-mara mereka. Akibat daripada itu kita dapati setiap bidang tanah, ianya dibahagikan kepada beberapa orang samaada mereka itu adik beradik ataupun mempunyai pertalian persaudaraan yang lain.

Kerajaan negeri mempunyai dan sedang mengambil langkah untuk mengambil atau mengembalikan milik tanah-tanah kawasan itu ke tangan orang-orang Melayu atau untuk dijadikan tanah-tanah itu hak milik kerajaan. Langkah-langkah yang sedang dibuat ialah dengan merancang dan mendirikan beberapa

projek kerajaan seperti membuat sekolah-sekolah, balairaya, rumah-rumah pangsa dan lain-lain di atas tanah-tanah kepunyaan orang-orang China. Pihak berkuasa juga ada merancang untuk mendirikan projek-projek yang sesuai di atas tanah-tanah kepunyaan orang-orang China yang sentiasa ditenggelami air semasa banjir. Itu juga dibeli dan diberikan rumah-rumah tempat tinggal oleh orang-orang China tersebut. Ada pun mereka yang membeli tanah-tanah itu tidak dapat membeli dan memiliki tanah di kawasan itu selepas tahun 1930 (kecuali dengan syarat-syarat yang telah dibincangkan di atas). Tetapi ada tiga kes dimana orang-orang China mengambil orang-orang Melayu sebagai 'anak angkat' untuk dijadikan alat sebagai pemilik di atas tanah yang mereka beli. Anak-anak angkat ini bukanlah dipelihara daripada kecil tetapi mereka adalah pekerja-pekerja Melayu yang jujur dan taat setia. Untuk mengelak berlakunya penyelewengan di antara mereka dan anak-anak angkat mereka, satu perjanjian dibuat. Biasanya dalam perjanjian itu dikatakan bahawa anak angkat mereka ada meminjam sejumlah besar wang daripada mereka. Jadi dengan berbuat demikian, maka tanah-tanah mereka akan terselamat kerana jika anak angkat itu menyeleweng, dia (anak angkat) terpaksa membayar wang sebagai yang terkandung di dalam perjanjian di atas. Biasanya jumlah wang yang dikatakan anak angkat mereka berhutang sebagaimana yang terdapat dalam perjanjian itu adalah besar dan tidak mungkin anak angkat itu membayarnya. Ini adalah cara yang digunakan oleh orang-orang China untuk mengelak daripada anak-anak angkat Melayu mereka menyeleweng. Setakat ini belum ada lagi penyelewengan yang dilakukan oleh anak-anak angkat Melayu mereka seperti melarikan diri dan sebagainya.

Hubungan di antara orang-orang China dengan anak-anak angkat mereka sangatlah baik dan mereka menganggap sebagai anak buah mereka sendiri. Anak-anak angkat ini diberi layanan yang lebih baik daripada pekerja-pekerja lain dan gaji mereka juga lebih mahal daripada pekerja-pekerja biasa. Anak-anak angkat Melayu itu juga dibeli dan diberikan rumah-rumah tempat tinggal oleh orang-orang China tersebut. Ada suatu kes dimana perbelanjaan perkahwinan anak-anak angkat itu ditanggung oleh orang-orang China tersebut. Inilah di antara beberapa cara yang dilakukan oleh orang-orang China untuk mengelak anak-anak angkat Melayu mereka menyeleweng atau melarikan diri daripada mereka.

Bagi pihak anak-anak angkat itu pula, mereka merasa berhutang budi kepada orang-orang China tersebut. Untuk membalas budi, mereka mencurahkan segala taat setia dan bekerja keras untuk tuan-tuan China mereka. Dengan berbuat demikian, mereka juga akan lebih disayangi oleh tuan-tuan China mereka dan akan mendapat ganjaran yang lebih lagi daripada tuan China mereka.

Jadi tanah-tanah di Kampung China, kita dapati pemilik-pemilikinya terdiri daripada orang-orang Melayu dan China. Oleh sebab orang-orang China bertapak di situ lebih awal daripada orang Melayu iaitu kira-kira tahun 1916 lagi, maka kita dapati bahawa kebanyakan tanah di kawasan kampung tersebut dimiliki oleh orang-orang China. Terdapat 122 orang China yang memiliki tanah seluas kurang dari dua ekar berbanding dengan 80 orang Melayu. Tidak ada orang Melayu yang memiliki tanah seluas di antara dua setengah hingga lima ekar tetapi terdapat 6 orang China yang memilikinya.

(5) Sumber: Disedankan dari data-data yang terdapat dari Pejabat Jejakan Kota Bharu dan Pejabat Pasuruh Jaya Tanah dan Galian.

JADUAL 2

JADI, PEMBAHAGIAN PEMILIKAN TANAH DI KAMPUNG CHINA

MENGIKUT EKAR DAN KUMPULAN RAS⁽⁹⁾

EKAR	MELAYU		CHINA		JUMLAH	
	No.	%	No.	%	No.	%
0 - 2	80	100	122	95.32	222	97.12
2½ - 5	0	0	6	4.68	6	2.88
JUMLAH	80	100	128	100	208	100

Buruh.

Marshall mendefinisikan buruh sebagai "tiap-tiap penggunaan seluruh atau sebahagian fikiran atau tubuh badan dengan tujuan untuk mendapat barang-barang selain daripada nikmat yang didapati secara langsung daripada pekerjaan itu."

Dengan ini kita maksudkan buruh hanya boleh dianggap buruh di dalam ekonomi jika ia menerima bayaran upah dalam bentuk wang atau benda untuk perkhidmatan yang diberinya. Perkhidmatan seorang isteri dirumahnya, tenaga yang dikeluarkan oleh seorang bapa untuk mengajar anaknya, kerja yang dilakukan oleh orang-orang bujang untuk membersihkan biliknya dan lain-lain - adalah perkhidmatan yang tidak menerima apa-apa bayaran dan oleh itu

(9) Sumber: Dipadankan dari data-data yang terdapat dari Pejabat Jajahan Kota Bharu dan Pejabat Pesuruh Jaya Tanah dan Galian.

tidak boleh dianggap buruh dari segi ekonomi. Hanya buruh-buruh yang dibayar sahaja yang termasuk di dalam definisi ini.

Jadi, pekerjaan yang dilakukan oleh buruh-buruh yang tiada kemahiran seperti penoreh getah, pembasuh kereta, penggali parit, pengutip sampah dan lain-lain dan pekerja yang serupa dan pekerjaan yang dilakukan oleh doktor-doktor, jurutera-jurutera, guru-guru, profesor-profesor, pengurus-pengurus dan lain-lain adalah termasuk di dalam ketogori buruh. Jadi dalam pengertian ekonomi, tidak ada perbezaan di antara kerja kasar dan kerja yang menggunakan otak. Semua jenis-jenis buruh yang menerima bayaran untuk perkhidmatan yang dilakukan adalah dinamakan buruh dari segi ekonomi. ⁽¹⁰⁾

Di Kampung China terdapat sejumlah kira-kira 1,100 orang penduduk iaitu kira-kira 600 orang penduduk China dan 500 orang penduduk Melayu. Daripada 600 orang China hanya 10 orang sahaja yang bekerja atau menjadi kakitangan kerajaan. Daripada 10 orang itu, 6 orang daripada mereka menjadi guru dan 4 orang lagi bekerja sebagai kerani di pejabat-pejabat kerajaan. Kira-kira 332 orang yang melibatkan diri dalam lapangan perniagaan dan yang selebihnya ialah kanak-kanak, murid-murid sekolah, suri rumahtangga dan lain-lain.

Pekerjaan utama orang-orang Melayu di kampung itu adalah menjadi buruh kasar. Daripada 500 orang Melayu yang tinggal di situ, 200 orang menjadi buruh kasar, 30 orang adalah kakitangan kerajaan dan daripada 30 orang ini, 12 orang daripada mereka menjadi guru dan yang selebihnya bekerja di pejabat-pejabat kerajaan. Hanya 70 orang sahaja yang melibatkan diri

(10) Harcharan Singh Khera, op. cit. hal. 19.

mereka dalam lapangan perniagaan. Yang selebihnya merupakan kanak-kanak, suri rumahtangga dan lain-lain. (11)

Di Kampung itu terdapat sebuah kilang minyak kelapa kepunyaan syarikat China iaitu Syarikat Tong Hing, sebuah kilang memproses kayu, dua buah kilang batek, satu kepunyaan China dan satu lagi kepunyaan Melayu.

Di kilang-kilang kepunyaan syarikat-syarikat China, iaitu kilang minyak kelapa, kilang memproses kayu dan kilang batek, kita dapati bahawa selain daripada menjadi pentadbir dan kerani, lain-lain kerja iaitu kerja yang menggunakan tenaga dan tulang empat kerat adalah dilakukan oleh orang-orang Melayu. Ini bererti pekerjaan yang termasuk di dalam ketogori buruh kasar adalah dilakukan oleh orang-orang Melayu.

Di kilang batek kepunyaan orang Melayu pula tidak seorang pun pekerja China yang terlibat di dalamnya. Semua pekerja adalah terdiri dari orang-orang Melayu. Ini mungkin disebabkan oleh majoriti penduduk di Kota Bharu adalah terdiri daripada orang-orang Melayu dan mereka lebih suka bekerja dengan orang lain daripada bekerja sendiri. Ini berlainan dengan orang-orang China yang lebih suka bekerja sendiri daripada menjadi 'kuli' orang.

Ditinjau dari segi perhubungan di antara majikan China dan pekerja Melayu, apa yang ujud ialah perhubungan di tempat bekerja sahaja. Selepas masa bekerja tidak ada lagi perhubungan yang dibuat. Ini bererti, bahawa perhubungan yang ujud adalah disebabkan oleh obligasi pekerjaan sahaja.

(11) Sumber: Lapuran dari Pejabat Buruh, Kelantan.

(12) Harcharan Singh Shree, op. cit. hal. 21-22.

Modal. Di kilang ini terdapat lima buah mesin yang digunakan untuk

Di dalam ekonomi istilah "modal" itu bermaksud "alat pengeluaran yang dikeluarkan". Modal di sini dimaksud sebagai barang-barang seperti kilang-kilang, bahan-bahan mentah, jalanraya-jalanraya, jalan keretapi, jentera-jentera dan lain-lain. Oleh itu modal adalah cara pengeluaran dan membantu mengeluarkan sesuatu yang boleh memberi kepuasan secara langsung kepada kita bila digunakan. (12)

Di sini, pengertian modal akan digunakan secara "longgar" kerana kita akan memasukkan wang sebagai salah satu daripada modal walaupun dalam pengertian ekonomi ianya hanya merupakan satu bentuk kekayaan. Tetapi wang menolong kita membeli faktor-faktor pengeluaran seperti bahan-bahan mentah dan jentera walaupun ia sendiri bukannya modal dalam pengertian ekonomi.

Dalam kajian ini apa yang akan dibicarakan ialah tentang pemilikan ke atas modal, cara bagaimana mendapatkan modal dan bagaimana modal itu digunakan.

Di dalam kilang minyak kelapa kepunyaan syarikat China itu terdapat tiga buah mesin yang digunakan untuk memproses minyak. Syarikat ini mempunyai empat buah lori, dua buah van yang digunakan sebagai pengangkutan di dalam mengurus soal-soal perniagaan. Syarikat ini dimiliki oleh empat orang adik beradik. Pentadbiran dan pengurusan kilang tersebut dijalankan oleh keempat-empat mereka ini. Tiap-tiap seorang daripada mereka memiliki sebuah kereta untuk digunakan secara bersendirian.

Kilang memproses kayu juga kepunyaan sebuah syarikat China di

(12) Harcharan Singh Khera, op. cit. hal. 21-22.

kampung itu. Di kilang ini terdapat lima buah mesin yang digunakan untuk memproses kayu. Syarikat ini mempunyai 6 buah lori yang digunakan sebagai alat pengangkutan. Syarikat ini dimiliki oleh dua orang adik beradik. Tiap-tiap seorang daripada mereka memiliki sebuah kereta untuk digunakan secara bersendirian.

Selain daripada kilang-kilang yang disebut di atas terdapat dua buah kilang kain batek. Sebuah diusahakan oleh keluarga Melayu dan sebuah lagi diusahakan oleh keluarga China. Di dalam kedua-dua buah kilang ini tidak terdapat mesin-mesin yang digunakan kecuali alat-alat pembatek yang simpel. Kedua-dua keluarga yang melibatkan diri dalam perusahaan masing-masing ini memiliki sebuah van dan sebuah kereta.

Jadi kita dapati hanya satu keluarga Melayu sahaja yang mempunyai kilang iaitu kilang kain batek. Dibandingkan dengan orang-orang China, mereka mempunyai sebuah syarikat memproses kayu, sebuah kilang minyak kelapa dan sebuah kilang kain batek. Jadi di situ kita tidak dapati sebuah syarikat Melayu yang membuka kilang dan membuat perusahaan secara besar-besaran. Ini bererti orang-orang China di situ lebih maju di dalam perusahaan perkilangan. Ini mungkin juga oleh sebab mereka adalah menjadi ahli Dewan Perniagaan China (Chinese Chamber of Commerce). Sebagai ahli Dewan Perniagaan China, mereka diberi kemudahan untuk mendapatkan wang untuk membeli mesin-mesin, lori-lori dan lain-lain alat yang perlu.

Pengusaha.

Pengeluaran tidak akan berlaku melainkan ada orang yang berusaha

menyatukan faktor-faktor ini. Konsep usaha bermaksud merancang satu perniagaan dan membolehkan ia berjalan dengan menyatukan faktor-faktor pengeluaran.⁽¹³⁾ Di dalam kajian ini kita akan melihat siapakah yang merupakan pengusaha di kampung itu.

Di kampung itu kita dapati 332 orang China yang melibatkan diri dengan perniagaan berbanding dengan 70 orang Melayu. Daripada jumlah 332 orang China yang melibat diri dalam perniagaan, 5 orang daripada mereka merupakan penternak babi, 8 orang melibat diri dalam perusahaan perkilangan dan selebihnya merupakan peruncit-peruncit, penjual-penjual kain baju, sayuran-sayuran serta buah-buahan dan lain-lain. Manakala orang Melayu pula, daripada jumlah 70 orang itu, seorang mempunyai kilang batek, 5 orang membuka kedai 'paati' (kedai kopi kecil) dan selebihnya merupakan peruncit-peruncit, penjual-penjual kain baju, ikan, sayuran-sayuran serta buah-buahan dan lain-lain. Tidak semua daripada mereka ini yang menjalankan perusahaan perniagaan di kampung itu. Sebahagian daripada mereka menjalankan perusahaan perniagaan di pusat bandar Kota Bharu.

Di situ kita dapati 8 buah kedai runcit adalah kepunyaan orang China berbanding dengan 3 buah sahaja kepunyaan orang Melayu. Tetapi kita dapati orang-orang perempuan Melayu yang tinggal di kampung tersebut menjual barang-barang keperluan hari-hari seperti pisang, sayur-sayuran dan sebagainya di bangsal-bangsang kecil yang didirikan di persimpangan jalan kampung tersebut. Orang-orang yang menjual secara demikian dikenali sebagai "peraih" atau pun "Tok Peraih".

Di situ juga terdapat lima buah pusat pemeliharaan babi. Pengusaha-

(13) Harcharan Singh Khera, *ibid.* hal. 23.

nya adalah terdiri daripada orang-orang China. Ini terutama sekali penting

Sebagaimana yang telah dinyatakan bahawa di kampung itu terdapat sebuah kilang minyak kelapa, sebuah kilang memproses kayu. Kedua-dua kilang ini adalah kepunyaan orang-orang China. Selain daripada kilang-kilang tersebut terdapat dua buah kilang kain batek. Sebuah, pengusahanya adalah orang Melayu dan sebuah lagi adalah orang China. Pengilang-pengilang, peniaga-peniaga dan penternak-penternak babi merupakan pengusaha-pengusaha di kampung tersebut.

Dari Segi Aktiviti Ekonomi.

Ditinjau dari segi aktiviti ekonomi, orang-orang China dan Melayu di situ adalah saling bergantung (interdependent) baik dalam bidang perniagaan maupun dalam bidang pengilangan. Dalam bidang perniagaan, orang-orang Melayu boleh dikatakan amat mundur kalau dibandingkan dengan orang-orang China di situ.

Walaupun demikian, peruncit-peruncit China di situ memang tidak boleh bergantung kepada pembeli-pembeli China sahaja. Mereka juga terpaksa mengharapkan orang-orang Melayu membeli barangan mereka. Ramai juga orang-orang Melayu yang membeli barang-barang secara hutang. Mereka yang selalu berhutang adalah terdiri daripada buruh-buruh kasar. Peruncit-peruncit China di situ mengaku bahawa kedai-kedai mereka tidak dapat meneruskan perniagaan tanpa sokongan-sokongan dari pembeli-pembeli Melayu. Ini bermakna perniagaan mereka itu akan gagal jika sekiranya mereka hanya bergantung kepada pembeli-pembeli China sahaja untuk membelinya. Bagi orang-orang Melayu pula, mereka adalah bergantung kepada pekedai-pekedai China itu untuk

membekalkan barang-barang yang diperlukan itu. Ini terutama sekali penting kalau pembeli Melayu itu tidak berdaya membeli barang-barang yang dikehendaki itu dengan wang tunai.

Bagi peruncit-peruncit Melayu pula, pelanggan-pelanggan mereka kebanyakan terdiri daripada orang Melayu sendiri. Kita dapati jarang orang-orang China yang pergi membeli di kedai runcit orang-orang Melayu. Tambahan pula tidak semua orang-orang Melayu yang membeli di kedai runcit orang Melayu sendiri. Itulah sebabnya kita dapati bahawa kedai runcit orang-orang Melayu merosot. Keadaan ini mungkin oleh kerana jumlah peruncit-peruncit China adalah lebih ramai kalau dibandingkan dengan peruncit-peruncit Melayu. Jadi orang-orang China mendapati lebih senang membeli daripada peruncit-peruncit China itu sendiri.

Menurut peruncit-peruncit China di situ, kadang-kadang hutang yang dibuat oleh pembeli-pembeli Melayu tidak dijelaskan. Tetapi selama ini tidak pernah berlaku pergaduhan di antara pekedai China dengan pembeli Melayu kerana soal hutang. Walaupun demikian, perasaan 'tidak puashati' dan 'kemarahan' tetap ujud di dalam hati masing-masing.

Dalam bidang pengilangan, orang-orang China bergantung kepada tenaga buruh orang-orang Melayu. Ini disebabkan oleh tidak adanya atau tidak terdapat tenaga buruh di kalangan orang-orang China kerana kebanyakan daripada mereka bekerja sendiri atau pun berniaga. Jadi pengilang-pengilang China terpaksa mengambil (employ) orang-orang Melayu untuk bekerja dengan mereka. Jelaslah kepada kita bahawa orang-orang China bergantung kepada pekerja-pekerja Melayu untuk menjalankan usaha-usaha di kilang-kilang mereka

kerana tenaga buruh (labour force) di kalangan mereka amat terbatas.

Kebetulan pula kebanyakan orang-orang Melayu di situ tidak mempunyai kerja, jadi mereka itu terpaksa menjual tenaga mereka untuk mendapatkan upah.

Sewa-menyewa juga berlaku di antara orang-orang Melayu dan orang-orang China di situ. Oleh kerana orang-orang China tidak dapat hendak membeli tanah-tanah di kawasan itu kerana kawasan itu merupakan kawasan simpanan Melayu, maka terdapat orang-orang China yang menyewa tapak rumah atau bangunan kedai kepunyaan orang-orang Melayu.

Dari kajian yang dibuat di atas, maka dapatlah kita katakan bahawa orang China dan Melayu di situ adalah saling bergantung di dalam lapangan ekonomi. (Association) dan KIC (Malayan Chinese Congress). Kedua-tiga buah Partai itu dicampur dan diisih sebagai Partai Perikatan. Partai Perikatan ini telah mengambil bentuk persatuan seperti ini sebagai Persatuan Tanah Melayu mencapai kemerdekaan pada tahun 1957. Di dalam pilihanraya yang diadakan pada tahun 1955, Partai Perikatan tidak dapat menguasai seluruhnya negeri-negeri di Tanah Melayu. Setelah Pilihanraya dan Transisi telah di "tutup" oleh Partai MCA, maka pada tahun itulah negeri Kelantan telah menjadi "jantung" dan "tulang" bagi Partai Islam di Melayu (PAS) di mana Partai tersebut dapat menguasai sebagai Kerajaan negeri. Berlainan sekali dengan negeri Transisi. Negeri dapat dirampas kembali oleh Partai Pemerintah iaitu Partai Perikatan setelah beberapa orang wakil undangan negeri dari Partai PAS "berlepas" ataupun berpindah kepada Partai Pemerintah.

Partai PAS adalah sebuah Partai yang bercorak perkumatan. Mengikut James W. Gould, "PAS is a strictly racial party appealing to Malay chauvinism."

BAB V

LAPANGAN POLITIK

Latar Belakang.

Sebelum terbentuknya Barisan Nasional, Partai Perikatan dan Partai Islam (PAS) merupakan dua buah Partai yang terbesar di negeri Kelantan. Kedua-dua buah Partai itu adalah bertentangan dari segi ideologi.

Partai Perikatan merupakan gabungan daripada tiga buah Partai iaitu Partai UMNO (United Malay Nationalist Organisation), MCA (Malayan Chinese Association) dan MIC (Malayan Indian Congress). Ketiga-tiga buah Partai itu dicantum dan dikenali sebagai Partai Perikatan. Partai Perikatan ini telah memenangi kuasa pemerintahan negara ini semenjak Persekutuan Tanah Melayu mencapai kemerdekaannya pada tahun 1957. Di dalam pilihanraya yang diadakan pada tahun 1959, Partai Perikatan tidak dapat menguasai seluruhnya negeri-negeri di Tanah Melayu. Negeri Kelantan dan Trengganu telah di "tewas" oleh Partai PAS. Semenjak tahun itulah negeri Kelantan telah menjadi "jantung" dan "pusat" bagi Partai Islam se Malaya (PAS) di mana Partai tersebut dapat membentuk sebuah kerajaan negeri. Berlainan sekali dengan negeri Trengganu. Ianya dapat dirampas kembali oleh Partai Pemerintah iaitu Partai Perikatan setelah beberapa orang wakil undangan negeri dari Partai PAS "melompat" ataupun berpihak kepada Partai Pemerintah.

Partai PAS adalah sebuah Partai yang bercorak perkauman. Mengikut James W. Gould, "PMIP is a strictly racial party appealing to Malay chauvinism."

It is openly anti-Chinese and favors more restrictive immigration and citizenship Laws.... Among the parties it alone makes a direct religious appeal favoring an Islamic theocratic state..." (14)

Penduduk-penduduk Melayu di Kelantan sangat-sangat mementingkan soal-soal agama, terutama sekali penduduk-penduduk luar bandar. Sebahagian besar daripada mereka adalah penyokong kuat kepada Partai PAS kerana pada dasarnya Partai PAS adalah sebuah Partai yang memperjuangkan kepentingan U gama Islam dan bangsa Melayu.

Lainlah pula keadaannya penduduk-penduduk Melayu di Kampung China. Penduduk-penduduk di situ adalah merupakan penduduk-penduduk bandar dan kebanyakan daripada mereka mementingkan soal-soal "pembangunan" di samping tidak mengabaikan soal-soal agama dan Hak keistimewaan orang-orang Melayu. Mereka-mereka itu adalah penyokong kuat kepada Partai UMNO. Bagi mereka Partai UMNO lah yang mampu membawa "pembangunan" di samping berjuang untuk kepentingan agama Islam dan hak istimewa orang-orang Melayu. Ini jelas membuktikan kenyataan yang dibuat oleh Oliver J., Popenoe dalam bukunya "Malay Entrepreneurs" yang mengatakan "Kelantan has continued to this day as the Primary stronghold of the PMIP, though here too its strength is in the rural areas. The towns usually vote Alliance". (15)

(14) Gould, James W., The United States and Malaysia, Harvard University Press, Cambridge, Massachussets 1969 hal. 148

(15) Popenoe, Oliver J. - MALAY ENTREPRENEURS; an analysis of the Social backgrounds businessman in Western Malaysia, London 1970 m.s. 172.

Politik di kalangan orang-orang Melayu sebelum dan selepas terbentuknya Kerajaan Campuran.

Negeri Kelantan dikuasai oleh kerajaan PAS sejak pilihanraya kebangsaan 1959 lagi. Pada tahun 1973, dengan persetujuan kerajaan PAS di Kelantan dan Kerajaan Pusat maka dibentuk sebuah kerajaan campuran di Kelantan. Kerajaan campuran ini adalah dianggotai oleh dua buah partai yang terbesar di Kelantan iaitu Partai PAS yang mewakili Kerajaan Kelantan dan Partai Perikatan yang mewakili Kerajaan Pusat.

Sebelum terbentuknya kerajaan campuran di Kelantan di antara kerajaan PAS dan kerajaan Perikatan, keadaannya amatlah berbeda kalau dibandingkan dengan keadaan selepas terbentuknya kerajaan campuran. Sebelum terbentuknya kerajaan campuran terdapat satu pembahagian nyata di antara penyokong-penyokong Partai PAS dan penyokong-penyokong Partai Perikatan dari kalangan orang-orang Melayu itu sendiri. Di antara mereka wujud perselisihan faham dari segi pendapat dan ideoloji. Keadaan perselisihan faham ini akan lebih meruncing atau tegang apabila sampai musim Pilihanraya. "Peperangan" menampal "poster" dan mengoyak "poster" berlaku di antara penyokong-penyokong Partai PAS dan penyokong-penyokong Partai Perikatan. Adakalanya perselisihan faham ini membawa kepada meruncingnya ikatan kekeluargaan dan persahabatan. Terdapat keadaan dimana dalam upacara-upacara kenduri kendara, penyokong-penyokong dari satu-satu partai politik tidak akan menjemput dan tidak akan menghadiri jika mereka dijemput oleh penyokong-penyokong dari partai yang lain.

Selepas terbentuknya kerajaan campuran, keadaan tegang antara kedua belah pihak nampaknya dapat dikurangkan. Perselisihan faham dan pertelingkahan di antara penyokong-penyokong Partai PAS dan Partai Perikatan telah pun reda.

Ekoran daripada tertubuhnya kerajaan campuran, muncul pula calon-calon bebas yang bersatu di bawah nama Barisan Bebas Bersatu. Kebanyakan daripada anggota partai tersebut terdiri daripada bekas-bekas penyokong Partai PAS dan Partai Perikatan. Tujuan Barisan Bebas Bersatu ialah untuk meruntuh Partai Barisan Nasional yang memerintah negeri Kelantan (kerajaan campuran) dalam pilihanraya kebangsaan pada bulan Ogos 1974. Tetapi Barisan Bebas Bersatu telah kandas dalam usahanya untuk merebut teraju pemerintahan negeri Kelantan.

Pandangan Politik orang-orang Melayu di Kampung China.

Bagi setengah orang-orang Melayu di kampung itu, mereka berpendapat bahawa sesebuah partai politik atau kerajaan itu mestilah mengutamakan kepentingan orang Melayu seluruhnya. Bagi mereka, hak dan kedudukan orang Melayu harus mendapat perhatian yang benar-benar bermakna dari pemimpin-pemimpin negara ini. Perasaan dan semangat nasionalisma begitu tebal sehingga mereka memikirkan suatu organisasi politik itu hendaklah dipegang dan dikuasai oleh orang Melayu sendiri sepenuhnya.

Agama juga menjadi asas penting dalam kehidupan politik mereka. Ada di antara orang-orang Melayu mempunyai cita-cita politik yang berdasarkan kepada hukum dan pengajaran agama.

Berdasarkan kepada pendapat dan pegangan ini didapati bahawa golongan-golongan ini lebih memberikan sokongan dan mengutamakan partai politik yang 100% didokongi oleh orang-orang Melayu. Golongan yang tersebut itu adalah merupakan penyokong kuat kepada Partai PAS.

Sementara yang lain pula mementingkan soal "pembangunan" dan "kemajuan". Bagi golongan ini mereka berpendapat bahawa tidak perlu partai itu 100% didokongi oleh orang Melayu selagi ianya dapat dan mempunyai dasar yang mengutamakan kepentingan orang Melayu dan ugama Islam di samping membawa "pembangunan" dan "kemajuan". Golongan yang berpendapat demikian adalah merupakan penyokong kuat Partai Perikatan.

Setelah terbentuknya kerajaan campuran dan munculnya Partai Barisan Nasional sebagai pengasas kerajaan tersebut, timbul pendapat baru di kalangan orang-orang Melayu di kampung itu. Apa yang dipentingkan sekarang ini ialah tentang soal perpaduan di kalangan orang-orang Melayu itu sendiri. Bagi mereka, apabila orang-orang Melayu bersatu padu di bawah satu partai kedudukan orang Melayu akan bertambah kuat. Jika orang-orang Melayu dapat berkuasa dua pertiga daripada jumlah kerusi di Parlimen, ini akan memberi peluang kepada mereka untuk berjuang tentang kepentingan dan hak keistimewaan orang-orang Melayu. Mereka mempunyai kuasa untuk menggubal Perlembagaan dimana hasil daripada itu akan memberi lebih keuntungan dan faedah kepada orang-orang Melayu sebagai rakyat bumiputra di negara ini.

Bagi orang-orang Melayu disitu, harapan mereka yang pertama ialah supaya jawatan Perdana Menteri hanya dikhaskan kepada orang-orang Melayu sahaja. Harapan mereka yang kedua ialah tentang tanah. Bagi mereka orang-

orang yang bukan bumiputra tidak mempunyai hak untuk memiliki tanah di negara ini kerana mereka adalah bukan dari golongan bumiputra di negara ini. Harapan ketiga ialah tentang hak istimewa orang-orang Melayu. Hak ini hendaklah dijadikan sebagai undang-undang buat selama-lamanya. Tentang soal bahasa, mereka menyokong 100% usaha kerajaan untuk mendaulatkan Bahasa Malaysia sebagai bahasa Resmi di negara ini.

Pergerakan dan aktiviti politik yang dijalankan mereka selama ini berdasarkan pandangan yang tersebut di atas, adalah tertumpu pada kepentingan hidup mereka atau golongan sesama mereka semata-mata. Perasaan dan semangat nasionalisma merupakan "darah daging" mereka dan tidak boleh dipisah-pisahkan. Perjuangan mereka adalah di atas menegakkan hak dan kepentingan orang-orang Melayu sebagai rakyat bumiputra di negara ini.

Di Kelantan, MCA, walaupun sudah lama ditubuhkan tetapi hanya Politik di kalangan orang-orang China.

Kesedaran politik yang lebih serius di kalangan orang-orang China di Kelantan amnya dan di Kampung Cina khususnya mulai tumbuh selepas peristiwa 13 Mei. Kenyataan ini adalah berdasarkan kepada pendapat tiga orang pemimpin MCA. Pendapat mereka didasarkan kepada jumlah orang-orang China yang berdaftar untuk mengundi. Mengikut mereka, sebelum berlakunya Peristiwa 13 Mei, orang-orang China di situ tidak ambil kesah sangat untuk mendaftar diri mereka sebagai pengundi. Selepas Peristiwa 13 Mei, mereka mulai sedar bahawa betapa pentingnya mereka itu menjadi seorang pengundi untuk menentukan corak kerajaan yang mereka pilih. Setengah orang-orang China mengikut pemimpin-pemimpin MCA di situ menangis apabila nama mereka tidak ada di orang-orang China. Hampir ke semua orang-orang China di situ merupakan

dalam senarai nama-nama pengundi semasa pilihanraya diadakan pada tahun 1974.

Sebelumnya berlaku Peristiwa 13 Mei, dikatakan bahawa orang-orang China di Kelantan pada keseluruhannya tidak berminat di bidang politik. Apa yang dipentingkan oleh mereka ialah dalam lapangan ekonomi. Ini jelas dapat kita lihat semasa atau ketika rapat-rapat umum diadakan. Boleh dikatakan bahawa tidak ada seorang pun orang-orang China yang pergi mendengar pidato-pidato baik dari partai pemerintah maupun dari partai pembangkang. Tetapi apa yang dapat kita lihat ialah adanya budak-budak China yang sibuk menjual "ice-cream" dan lain-lain kesana kemari dan juga terdapatnya penjual-penjual China yang menjual minuman dan makanan yang menggunakan "kereta tolak".

Di Kelantan, MCA, walaupun sudah lama ditubuhkan tetapi ianya tidaklah merupakan partai politik yang penting. Penubuhan MCA di Kota Bharu yang beribupejabat di Dewan Perniagaan China pada asasnya ialah untuk menyelaraskan soal-soal perniagaan orang-orang China di Kelantan amnya dan di Kota Bharu khasnya. MCA hanya mempunyai satu cawangan sahaja. Cawangan Kota Bharu yang beribupejabat di Dewan Perniagaan China itulah merupakan cawangannya yang tunggal.

MCA dan Pemuda-Pemudi MCA cawangan Kota Bharu yang ditubuhkan itu merupakan partai politik yang pertama dan yang tunggal yang ditubuhkan oleh orang-orang China di Kelantan secara resmi. Sehingga hari ini masih tidak ada partai politik yang lain daripada MCA yang ditubuhkan di situ oleh orang-orang China. Hampir ke semua orang-orang China di situ merupakan

penyokong-penyokong MCA melainkan ada beberapa orang ahli perniagaan atau kontrekter China yang mempunyai kepentingan diri sendiri (vested interest) yang menyokong Partai PAS. Walaupun Partai PAS ini sebuah Partai yang bercorak perkauman tetapi oleh kerana mereka-mereka ini mementingkan soal ekonomi atau pun mempunyai kepentingan diri sendiri (vested interest) maka mereka menyokong juga Partai PAS. Dengan berbuat demikian mereka akan mendapat "tender-tender" yang dikeluarkan oleh kerajaan PAS untuk mendirikan atau menjalankan berbagai-bagai projek di negeri Kelantan. Orang-orang China itu juga ingin mempertahankan kedudukan mereka. Kalaulah Partai Perikatan menang, mungkin orang-orang China lain pula diberi peluang. Dengan ini kedudukan mereka akan terjejas.

Orang-orang China di Kampung China kebanyakannya adalah anggota-anggota MCA. MCA cawangan Kota Bharu sekarang ini dipimpin oleh segolongan orang-orang China yang bergiat dan aktif dalam bidang politik. Penentuan 'leadership' di dalam Partai MCA, bukan berdasarkan faktor ascription, tetapi berdasarkan faktor lain seperti kekayaan dan status seseorang dan juga 'leadership behaviour'. Kebolehan merupakan unsur yang terpenting dalam menentukan leadership politik bagi MCA di situ. Sebagaimana keadaan yang ada sekarang, pemimpin MCA Kota Bharu adalah terdiri dari orang-orang yang baik latar belakang pelajaran dan mempunyai kebolehan dalam hal-hal tertentu seperti menganjurkan mesyuarat, membuat ucapan, pandai mesyuarat, sanggup berkorban dari segi masa dan kewangan, dipercayai oleh orang-orang China tempatan dan sebagainya.

Pandangan Politik orang-orang China di Kampung China.

Malaysia ialah sebuah negara yang penduduk-penduduknya terdiri dari beberapa ras yang berlainan cara hidup, bahasa, ugama, adat istiadat dan sebagainya. Di samping itu terdapat juga satu jurang perbezaan yang besar di antara kumpulan-kumpulan ras itu di dalam lapangan ekonomi, sosial dan pelajaran. Jadi masaalah politik yang dihadapi oleh Malaysia itu adalah lebih kompleks kalau dibandingkan dengan negara-negara yang penduduk-penduduknya terdiri dari satu kumpulan ras sahaja.

Sebagai warganegara yang berasal dari keturunan China yang hidup di dalam masyarakat yang mempunyai ciri-ciri tersebut di atas, maka orang-orang China di Kampung itu mempunyai pandangan politik yang tersendiri. Ini pandangan politik mereka itu diwujudkan untuk membolehkan mereka hidup aman dengan kumpulan-kumpulan yang lain dan membolehkan mereka supaya mendapat kedudukan yang sewajarnya sebagai warganegara Malaysia.

Setelah melakukan satu analisa yang mendalam tentang masaalah-masaalah politik yang dihadapi oleh orang-orang yang bukan Melayu, tetapi mereka lebih sara melihat satu keadaan di mana kepentingan orang-orang Melayu dan China sama-sama dipentingkan ataupun terlemin. Perkembangan aliran politik di negeri ini, maka mereka sebole-bolehnya

mengelakkan situasi di mana orang-orang China tergolong dalam satu Partai Politik tanpa bekerjasama dan mendapat kerjasama dari ras-ras yang lain.

Sebelum tertubuhnya Partai Barisan Nasional, didapati bahawa setelah mengkaji tentang masaalah-masaalah ini, orang-orang China di situ memang sedar tentang bahayanya faham politik yang bercorak perkauman. Jadi mereka selalu menekankan masaalah perpaduan ras malahan bersama-sama menguatkan kedudukan Partai Perikatan. Di dapati banyak masaalah perpaduan ras dianggap mereka sebagai masaalah yang paling "fundamental" dan penting di antara segala masaalah politik di negeri ini.

Tanpa perpaduan ras, tidak akan tercapai apa yang dikatakan pembangunan, kemakmuran dan keamanan. Dengan ini partai politik yang "ideal" ialah partai yang boleh menjamin perpaduan ras negeri itu.

Sebagai penyokong MCA, mereka berpendapat bahawa gabungan MCA, UMNO dan MIC menjadi Partai Perikatan adalah melambangkan perpaduan ketiga-tiga ras yang terbesar di negeri ini. Mereka juga memberikan nilai yang tinggi kepada Perikatan kerana kestabilan hidup yang dinikmati mereka sejak negeri ini mencapai kemerdekaannya. Jadi bagi mereka Perikatan ialah satu-satunya partai politik yang sesuai dengan 'keadaan' dan 'masa' sekarang di negeri ini.

Pergerakan dan aktiviti politik yang dijalankan mereka selama ini adalah berdasarkan pandangan politik seperti yang disebutkan tadi. Selama ini mereka tidak pernah menganuti jalan politik yang bercorak perkauman atau anti-orang Melayu. Mereka juga tidak tertarik oleh setengah partai politik yang kononnya lebih mementingkan kepentingan orang-orang yang bukan Melayu, tetapi mereka lebih suka melihat satu keadaan di mana kepentingan orang-orang Melayu dan China sama-sama dipentingkan ataupun terjamin.

Hubungan orang-orang Melayu/China ditinjau dari segi politik.

Sebelum tertubuhnya Partai Barisan Nasional, didapati bahawa Penyokong-penyokong UMNO dan MCA di kawasan kampung itu berganding bahu di dalam membuat kempen-kempen pilihanraya. Mereka bertindak serta bergerak bersama-sama menguatkan kedudukan Partai Perikatan. Di dapati banyak kereta-kereta tokoh-tokoh politik MCA dan penyokong-penyokong MCA digunakan

untuk memungkah pengundi-pengundi ke pusat-pusat mengundi semasa pilihanraya dijalankan. Walaupun ada juga kereta-kereta orang-orang UMNO digunakan tetapi tidak banyak bilangannya.

Selayang pandang kita nampak ujudnya hubungan yang baik di antara penyokong-penyokong UMNO dan penyokong-penyokong MCA. Tetapi pada hakikatnya, hubungan itu adalah begitu 'superficial' sekali kerana di kalangan penyokong-penyokong UMNO ujud perasaan dan semangat nasionalisma yang tebal. Mereka menyokong Perikatan kerana bagi mereka Perikatan dapat membawa 'pembangunan' di samping menjaga hak kepentingan orang-orang Melayu. Tujuan untuk berbaik-baik dengan orang-orang China adalah perkara yang kedua.

Ditinjau hubungan di antara penyokong-penyokong MCA dengan penyokong-penyokong PAS terdapat keadaan yang berbeda. Penyokong-penyokong MCA di situ dengan terus terang menunjukkan bahawa mereka tidak bersetuju dengan polisi-polisi yang diamalkan oleh PAS. Mereka tidak suka kepada propaganda-propaganda PAS yang dianggap mereka sebagai anti-orang China. Kerana berlainan pendapat dari segi politik, maka penyokong-penyokong MCA dan juga penyokong-penyokong PAS mengakui bahawa selalunya terdapat sejenis 'barrier' yang memisahkan mereka apabila menghadapi sesuatu masalah politik.

Di antara taukeh-taukeh atau kontrekter-kontrekter China dan pemimpin-pemimpin PAS ujud perhubungan yang berbeda. Walaupun dasar politik PAS adalah bercorak perkauman tetapi dari segi ekonomi, hubungan mereka adalah baik malah untuk kepentingan ekonomi mereka, orang-orang China itu menyokong Partai PAS. (Ini telah dibicarakan di atas). Jadi kita

dapat lihat bahawa pada peringkat atas ujudnya kerjasama di antara orang-orang China dan pemimpin-pemimpin PAS.

Apabila tertubuhnya Barisan Nasional, maka ujud kerjasama di antara penyokong-penyokong MCA, UMNO dan PAS. Kerjasama itu kelihatan "on the surface" sahaja kerana sebagaimana yang telah dinyatakan terlebih dahulu bahawa terdapat pandangan-pandangan politik yang berbeda di antara orang-orang Melayu dan orang-orang China di Kampung itu.

Dua konsep yang selalu dikaitkan dengan perhubungan ras ialah konsep prasangka (prejudice) dan diskriminasi (discrimination). Sekali imbas, kedua-dua konsep ini hampir-hampir sama kerana kedua-duanya membicarakan tentang sifat-sifat manusia, tetapi pada hakikatnya ia berbeda. Prasangka lebih merupakan satu konsep psikologi sedangkan diskriminasi lebih merupakan satu konsep sosiologi. Oleh kerana prasangka merupakan soal psikologi, soal jiwa, soal hati dan perasaan, maka ia lebih sukar dilatasi.

Perkataan 'prejudice' dalam bahasa Inggeris berasal dari bahasa Latin iaitu 'PRAEJUDICIUM' artinya fikiran ataupun pendapat yang berdasarkan keputusan-keputusan lama. Pada hari kebelakangan ini, istilah ini telah berkembang dan sekarang ia membawa erti pendapat atau fikiran yang tidak dapat diubah oleh pengalaman baru atau faktor-faktor objektif, kenyataan dan logik.

Prasangka berkait rapat dengan konsep "stereotype". 'Stereotype' artinya satu kecenderungan, satu sikap atau kepercayaan yang sangat sempit dan tidak dapat digoyangkan oleh faktor-faktor objektif dan kenyataan walaupun faktor-faktor itu mendapat sokongan dari sains. Stereotype orang-orang Amerika berkulit putih terhadap Negro. Misalnya, ialah dengan memandangkan

BAB VI

Apabila PRASANGKA, DISKRIMINASI dan KONFLIK

Prasangka dan Diskriminasi.

Dua konsep yang selalu dikaitkan dengan perhubungan ras ialah konsep-konsep prasangka (prejudice) dan diskriminasi (discrimination). Sekali imbas, kedua-dua konsep ini hampir-hampir sama kerana kedua-duanya membicarakan tentang sifat-sifat manusia, tetapi pada hakikatnya ia berbeda. Prasangka lebih merupakan satu konsep saikoloji sedangkan diskriminasi lebih merupakan satu konsep sosioloji. Oleh kerana prasangka merupakan soal saikoloji, soal jiwa, soal hati dan perasaan, maka ianya lebih sukar diatasi.

Perkataan 'prejudice' dalam bahasa Inggeris berasal dari bahasa Latin iaitu 'PRAEJUDICIUM' ertinya fikiran ataupun pendapat yang berdasarkan keputusan-keputusan lama. Pada hari kebelakangan ini, istilah ini telah berkembang dan sekarang ia membawa erti pendapat atau fikiran yang tidak dapat diubah oleh pengalaman baru atau faktor-faktor objektif, kenyataan dan logik.

Prasangka berkait rapat dengan konsep "stereotype". 'Stereotype' ertinya satu kecenderungan, satu sikap atau kepercayaan yang sangat sempit dan tidak dapat digoyangkan oleh faktor-faktor objektif dan kenyataan walaupun faktor-faktor itu mendapat sokongan dari sains. Stereotype orang-orang Amerika berkulit putih terhadap Negro. Misalnya, ialah dengan memandangkan

orang-orang Negro itu sebagai orang-orang yang berbau busuk, pengotor, otak kurang cerdas, kurang akhlak dan sebagainya. (16)

Apabila seseorang atau suatu kumpulan orang-orang sudah dihindang dengan rasa prasangka seperti itu, maka sukarlah bagi mereka untuk menerima perkara-perkara yang baik yang mungkin terdapat pada orang-orang yang prasangka itu dihadapkan. Manusia terlalu senang untuk melihat kebaikan diri atau kumpulan sendiri, sebaliknya terlalu susah bagi mereka untuk melihat kebaikan pada diri atau kumpulan orang lain, apatah lagi kiranya orang atau kumpulan itu sudah menjadi sasaran kepada prasangkanya.

Jadi amat susah bagi orang-orang Amerika itu untuk mengakui bahawa memang banyak orang-orang Negro yang lebih cerdas dan cekap daripada mereka yang berkulit putih. Misalnya adalah tidak benar untuk mengatakan orang-orang Negro sebagai satu ras, dari tabii lagi tidak cergas otaknya. Kajian-kajian secara objektif pernah memperlihatkan bahawa Tingkatan Kecerdasan (I.Q.) orang-orang Negro boleh mengatasi orang-orang yang berkulit putih. Satu kajian yang dibuat di Los Angeles menunjukkan bahawa I.Q. purata bagi kanak-kanak Negro di bandaraya itu mencapai tingkat 105, sedangkan I.Q. purata bagi kanak-kanak berkulit putih hanya sebanyak 100 sahaja. (Lihat Otto Klineberg, *Race and Psychology*, UNESCO, 1956). Dari segi orang-orang perseorangan pula, tokoh-tokoh seperti Dr. Martin Luther King, pelakon Sydney Poiter, ahli muzik Duke Ellington dan ahli tinju Muhammad Ali adalah

(16) seperti 'public conveniences' dan diletakkan di tempat hiburan, seperti W. Bink and Louis Harris, *"The Negro Revolution in America"*, New York, Simon Schuster, 1964, Hal. 140-141.

Vertinggi Amerika (United States Supreme Courts) telah mengecapkan undang-

beberapa contoh saja orang yang berkulit hitam yang terkemuka kerana kece-
kapannya dalam bidang masing-masing. Hakikat ini, walau bagaimanapun,
tidak akan diterima oleh masyarakat Amerika yang berkulit putih, oleh kerana
adanya sikap-sikap stereotype dan prasangka-prasangka buruk terhadap orang
Negro seperti di atas tadi.

Diskriminasi pula bererti sesuatu layanan yang buruk terhadap se-
suatu kumpulan orang. Ia berbeda dengan prasangka kerana ia satu tindakan,
prasangka bukan.

Diskriminasi ini selalunya ujud dalam bentuk ^Upermulaaan, iaitu
memulau orang-orang sesuatu kumpulan itu daripada membuat atau mendapatkan
sesuatu faedah ataupun bercampur gaul. Misalnya, pada bahagian awal abad
yang ke 19, umpamanya, orang-orang Negro di Amerika tidak dibenarkan mengam-
bil bahagian dalam pilihanraya-pilihanraya. Tapi pindaan perlembagaan yang
ke empat belas dan ke lima belas (tahun 1868 dan 1870) telah memberi hak
mengundi kepada orang-orang Negro. Namun demikian banyak pula syarat-syarat
yang dikenakan ke atas orang-orang Negro itu sebelum mereka dapat melayakkan
diri untuk mengundi. Di lain-lain negeri (states) di Amerika diadakan
syarat-syarat yang berbeda-beda sesuai dengan kehendak tempatan dengan tujuan
menghalang orang-orang Negro itu daripada mengundi.

Dalam tahun 1875, Undang-undang 'Federal Civil Rights' telah
menegah rakyat Amerika mengamalkan diskriminasi terhadap Negro ditempat-
tempat seperti 'public conveniences' dan ditempat-tempat hiburan, semata-
mata kerana kulit mereka hitam. Tetapi serentak dengan itu juga Mahkamah
Tertinggi Amerika (United States Supreme Courts) telah mengecapkan undang-

undang itu sebagai tidak mengikut prinsip-prinsip perlembagaan negara. Oleh yang demikian, maka soal 'Civil Rights' itu diserahkan dan dipertanggungjawabkan kepada negeri masing-masing. Akibatnya ialah sampai hari ini dasar diskriminasi itu masih diamalkan dengan meluas di Amerika Syarikat. Orang-orang berkulit putih dan Negro selalu diasing-asingkan sama ada secara undang-undang atau tidak, di sekolah-sekolah, di stesyen-stesyen keretapi dan di dalam jail, pada kawasan-kawasan kubur, hotel-hotel, panggung-panggung wayang, maktab-maktab dan bilik-bilik syarahan, di kutubkanah-kutubkanah dan juga di gereja-gereja.

Di Afrika Selatan, misalnya dengan polisi dan dasar apartheid, kerajaannya telah menerbitkan beberapa undang-undang yang diasaskan kepada diskriminasi ras seperti itu.

Di sana sudah ada undang-undang yang mengkhaskan kawasan-kawasan tanah yang boleh didiami hanya oleh orang-orang yang berkulit putih. Ada pekerjaan-pekerjaan yang boleh disandang oleh orang yang berkulit putih saja. Dalam jenis-jenis pekerjaan yang sama-sama dibuka kepada orang-orang yang berkulit putih dan berkulit hitam, terdapat pula diskriminasi pada tingkatan-tingkatan gaji.

Kedua-dua konsep yang tersebut di atas adalah penting untuk digunakan untuk memahami soal hubungan ras di kalangan orang-orang China dan Melayu.

Di Kampung China, orang-orang Melayu dianggap oleh kebanyakan orang-orang China sebagai orang yang tidak mahu menyimpan wang "jolly", suka membeli barang-barang secara hutang, mempunyai sifat malas, hendak

kahwin lebih daripada satu kalau ada sedikit wang, menggila-gilakan gelaran Haji dan sebagainya.

Sebenarnya, anggapan yang dilakukan oleh orang-orang China itu adalah berdasarkan perasaan prasangka dan sama sekali tidak menitikberatkan faktor-faktor objektif dan hukum lojik. Sebenarnya, tidak semua orang Melayu mempunyai kelemahan-kelemahan seperti yang dikatakan itu. Kalau pendapatan seseorang itu tidak cukup untuk menemui perbelanjaan, apakah kemungkinan untuk dia menyimpan? Mengenai membeli barang-barang dengan cara hutang, orang-orang Melayu adalah terpaksa kalau ia seorang buruh kasar dan mempunyai tanggungan yang ramai. Ini adalah disebabkan oleh gaji mereka tidak dapat menampung sepenuhnya keperluan hari-hari. Tentang soal menggila-gilakan gelaran Haji, ini juga satu salahfaham orang-orang China di situ. Mereka kurang tahu bahawa Haji itu merupakan satu tugas ugama yang penting bagi pemelok-pemelok ugama Islam. Jadi yang harus diselesaikan itu ialah tanggungjawab dari segi ugama, bukan gelaran Haji itu yang digila-gilakan. Anggapan bahawa orang Melayu mahu beristeri lebih daripada satu jika ada sedikit wang juga tidak benar kerana peratus orang Melayu yang membuat demikian tidak sebesar seperti yang dikatakan mereka itu. Jadi anggapan mereka yang mengatakan bahawa kemiskinan orang Melayu disebabkan kelemahan-kelemahan itu adalah anggapan yang 'superficial' sahaja.

Sebenarnya orang-orang China memang pernah melihat dan bergaul dengan orang-orang Melayu yang pandai menyimpan wang, tidak membeli barang-barang secara berhutang, beristeri seorang sahaja dan sebagainya. Tetapi pengalaman atau bukti itu tidak dapat mengubah fikiran mereka, bahkan orang-orang China itu penipu, ada juga orang-orang China yang jujur begitu juga

orang Melayu seperti ini dianggap sebagai 'orang Melayu yang luar biasa'. Jadi jelaslah bahawa ini adalah prasangka mereka terhadap orang-orang Melayu.

Selain daripada itu ada juga beberapa perasaan prasangka yang positif terhadap orang Melayu. Misalnya dikatakan orang Melayu berbudi dan lemah lembut.

Orang-orang Melayu juga berprasangka terhadap orang-orang China.

Orang-orang China dianggap sebagai penipu, kotor dan rajin. Orang-orang Melayu menganggap orang-orang China itu kaya sebab mereka menipu dalam perniagaan mereka. Sebab itulah orang-orang Melayu sangat berhati-hati apabila membeli belah di kedai-kedai China. Orang-orang China itu dikatakan kotor dikaitkan dengan orang-orang China itu tidak basuh berak. Orang-orang Melayu sangat keberatan untuk memberi sewa rumah-rumah kepada orang-orang China. Mereka takut rumah-rumah mereka terlekat dengan najis-najis. Tambahan pula orang China gemar memelihara anjing dan bagi orang Melayu yang berkebetulan menganut ugama Islam menganggap anjing adalah binatang yang najis dan tidak boleh disentuh.

Di samping anggapan-anggapan yang negatif, ada juga anggapan yang positif ditujukan kepada orang-orang China. Orang-orang China dianggap sebagai rajin. Salah satu sebab mengapa kebanyakan orang-orang China kaya adalah kerana mereka rajin.

Anggapan-anggapan tersebut di atas itu adalah stereotype yang timbul daripada prasangka orang-orang Melayu sahaja. Tidak semuanya orang-orang China itu penipu, ada juga orang-orang China yang jujur begitu juga

tidak semuanya orang-orang China itu kotor, ada juga yang bersih dan tidak semuanya orang-orang China itu rajin, ada juga yang malas.

Jadi apa yang ketara di sini ialah bahawa ciri-ciri negatif satu-satu kumpulan ras itu merupakan kepercayaan-kepercayaan yang 'preconceived' dan lazimnya, dipengaruhi oleh sentimen yang kuat, dan tidak pula mempunyai kemungkinan untuk diubah melalui bukti-bukti serta pemerhatian empiris.

Orang-orang China di situ berprasangka terhadap orang-orang Melayu tetapi orang-orang Melayu itu tidak pula didiskriminasi atau dipulau dalam kehidupan sosial. Begitu juga orang-orang Melayu. Mereka berprasangka terhadap orang-orang China tetapi orang-orang China tidak pula didiskriminasi dalam kehidupan sosial mereka. Mereka saling menghormati adat istiadat dan cara hidup di antara satu sama lain kerana mereka sedar bahawa hanya dengan demikian adat istiadat dan cara hidup masing-masing akan dihormati.

Selama ini tidak pernah ada sesiapa dari mana-mana kumpulan ras yang dilarang bercampur gaul di antara satu sama lain.

Dalam bidang perniagaan pula 'sikap' diskriminasi tidak pernah diamalkan oleh mana-mana peniaga. Peniaga-peniaga China mengenakan harga yang sama kepada pembeli-pembeli Melayu dan pembeli-pembeli China. Begitu juga peniaga-peniaga Melayu, mereka mengenakan harga yang sama kepada pembeli-pembeli Melayu dan China.

Dalam pengambilan pekerja, buruh-buruh Melayu tidak pernah ditolak atas alasan ras oleh pengilang-pengilang China. Ini mungkin kerana tidak terdapatnya tenaga buruh dari golongan China itu sendiri. Tetapi ini

tidak boleh dijadikan alasan yang kukuh.

Di kilang-kilang batek orang-orang Melayu, tidak didapati pekerja-pekerja China. Ini bukanlah disebabkan orang-orang China itu didiskriminasi kerana pada kenyataan tidak terdapat tenaga buruh yang banyak di kalangan orang-orang China.

Kalau kita perhatikan di kilang-kilang minyak kelapa dan kilang memproses kayu kepunyaan orang China, jelas kita dapati ujudnya pembahagian kerja mengikut dasar ras. Kita dapati bahawa kerja-kerja yang menggunakan tulang empat kerat adalah dilakukan oleh orang-orang Melayu manakala kerja-kerja pentadbiran dan kerani adalah dilakukan oleh orang-orang China itu sendiri. Tetapi pada kenyataannya kita tidak boleh mengatakan bahawa diskriminasi telah dikenakan ke atas orang-orang Melayu oleh majikan China. Soal ini bukanlah soal diskriminasi kerana boleh dikatakan semua perusahaan-perusahaan yang dilakukan oleh orang-orang China adalah atas dasar keluarga. Jadi kerja-kerja menjadi pentadbir dan kerani memanglah dikhaskan untuk keluarga mereka.

Tetapi dalam had-had tertentu, diskriminasi telah dikenakan kepada orang-orang China oleh pihak Kerajaan. Ini jelas dapat kita lihat dalam soal tanah. Kerajaan sekarang cuba sedaya upaya untuk merampas kembali hak milik tanah orang-orang China di kampung itu. Rancangan-rancangan sedang diatur untuk mendirikan projek-projek kerajaan di atas tanah-tanah yang dimiliki oleh orang-orang China. (17)

(17) Weber, Max, *Theory of Social and Economic Organisation*, terjemahan
Sumber: Keterangan oleh salah seorang pegawai dari Suruhanjaya Tanah dan Galian Kota Bharu.

Konflik.

Bila membicarakan konflik dalam masyarakat penekanan mestilah

ditumpukan kepada konflik di antara kumpulan sosial, bukannya kepada konflik di antara individu. Dalam kajian ini, penekanan akan diberikan kepada konflik-konflik yang ujud di antara kumpulan-kumpulan ras di Kampung ini. Di samping itu ada ketikanya dimana konflik di antara beberapa anggota dari kumpulan-kumpulan ras yang berlainan boleh mencetuskan konflik yang lebih besar di antara kumpulan-kumpulan ras di sini. Dalam hal demikian, konflik di antara beberapa orang anggota dari kumpulan-kumpulan ras yang berlainan itu akan dianggap sebagai satu manifestasi pergesiran antara kumpulan-kumpulan ras yang tersembunyi (latent) yang boleh berkembang menjadi konflik yang lebih serius dan terbuka di antara kumpulan-kumpulan ras itu.

Istilah konflik yang dipakai di sini adalah mengikut definisi

Weber iaitu:

"A social relationship will be referred to as 'conflict' in

so far as action within it is oriented intentionally to carrying out the actor's own will against the resistance of the other party or parties". (18)

Dengan definisi ini bererti bahawa konflik itu adalah cara

interaksi di antara dua orang atau lebih dimana pihak-pihak yang berkenaan itu cuba hendak menguasai perlakuan pihak yang lain. Jadi konflik itu adalah akibat penggunaan kuasa oleh orang-orang atau kumpulan-kumpulan dalam

(18) Weber, Max, Theory of Social and Economic Organisation, terjemahan oleh Henderson dan Persons, Glencoe, Illinois (1947) hal. 132.
(19) (London, The Athlone Press) 1963, hal. 93.

dalam situasi-situasi dimana tindakan-tindakan itu didorongkan oleh kepentingan, nilai dan tujuan yang saling bertentangan. (19)

Di Kampung China, konflik yang ketara di antara kumpulan ras China dan Melayu ialah konflik kerana pemeliharaan babi. Di Kampung itu terdapat lima pusat pemeliharaan babi. Walaupun kawasan pemeliharaan babi itu dipagar rapi tetapi longkang-longkang yang mengalirkan najis-najis babi yang melintasi kampung tersebut tidak menyenangkan penduduk-penduduk Melayu di situ. Keadaan ini akan menjadi bertambah buruk bila tiba musim tengkujuh dan banjir melanda. Orang-orang Melayu akan merasa lebih tidak senang bila air yang melimpahi kawasan itu bercampur aduk dengan tahi babi.

Sebagai langkah membantah pemeliharaan babi ini, penduduk-penduduk Melayu telah membuat 'petition' kepada pihak yang berkuasa iaitu pihak Majlis Bandaran Kota Bharu. Sehingga hari ini tidak ada lagi tindakan yang dibuat oleh pihak Majlis Bandaran Kota Bharu dan konflik ini masih berlaku.

Sepanjang konflik ini berlaku, orang-orang Melayu nampaknya bersatu dan sama mengumpul fikiran bagi menentang perbuatan orang-orang China yang memelihara babi. Manakala orang-orang China yang memelihara babi masih juga berdegil kerana pemeliharaan babi yang dijalankan itu adalah mendapat kebenaran dari pihak Majlis Bandaran. Selagi pihak Majlis Bandaran tidak mengambil tindakan memberhentikan mereka daripada memelihara babi, selagi itu perusahaan pemeliharaan babi mereka akan diteruskan. Orang-orang Melayu di situ menganggap bahawa pegawai-pegawai dari Majlis Bandaran telah menerima

(19) Chendre Jayawardene, Conflict and Solidarity in a Guianese Plantation, (London, The Athlone Press) 1963, hal. 53.

rasuah dari pemelihara-pemelihara babi tersebut. Itulah sebabnya tindakan memberhentikan mereka daripada memelihara babi tidak diambil.

Konflik yang timbul ini merupakan konflik sikap dan nilai yang berpunca dari kepercayaan agama. Konflik ini timbul disebabkan oleh ujudnya perbedaan dan pertentangan sikap dan nilai di antara dua kumpulan ras. Oleh kerana orang-orang Melayu secara kebetulan pula semuanya beragama Islam dan menganuti nilai-nilai agama tersebut, maka konflik nilai ini juga merupakan konflik ras. (20)

Manifestasi konflik nilai di antara kumpulan-kumpulan ras di Kampung China ini dapat dilihat dari sikap orang-orang Melayu terhadap binatang anjing dan babi. Bagi orang-orang China, anjing dan babi tidak menjadi pantang larang bagi mereka, malah orang-orang China sangat gemar memelihara anjing dan babi di rumah-rumah mereka.

Sebaliknya pula kepada orang Melayu, daging babi dan anjing itu haram di sisi agama Islam. Bukan itu saja, tetapi mereka menganggap daging babi itu kotor sehingga mereka merasa jijik melihatnya. Mengikut agama Islam, daging babi dan anjing itu bukan saja haram dimakan, tetapi binatang-binatang itu tidak boleh disentuh. Jika disentuh, tempat kena sentuh itu mestilah segera disamak dengan satu kali air tanah dan enam kali air suci. Oleh kerana itu tidak terdapat orang-orang Melayu di Kampung itu yang memelihara anjing. Orang-orang Melayu akan menjauhkan diri mereka dari tempat-

(20) Menurut K.O.L. Burridge, permusuhan Melayu dan Tionghoa menjadi bertambah buruk dan tegang di Batu Pahat ialah berpunca dari Babi. Burridge, K.O.L. 'Racial Relation In Johore' 'The Australian Journal of Politics and History' (May, 1957) hal. 151 - 168.

tempat yang ada anjing dan babi. Ini juga salah satu sebab mengapa mereka tidak suka melawat rumah orang-orang China. Kepada orang Melayu, membiarkan anjing masuk keluar rumah dengan bebas dan babi dibiarkan berkeliaran di halaman rumah mereka adalah kotor. Mereka merasa takut dan jijik kepada keadaan yang demikian.

Sebagaimana yang telah digambarkan pada awal-awal lagi bahawa Orang-orang Melayu sangat benci kepada binatang babi. Jika ter- orang-orang China dan Melayu mempunyai ciri-ciri ugama, bahasa, budaya dapat babi itu terlepas dari kandangnya dan merayau-rayau di kawasan orang-orang China dan Melayu mempunyai latarbelakang sejarah yang berbeza. Walaupun demikian orang Melayu, babi-babi itu akan dikejar oleh beberapa orang budak-budak setelah lama bergaul, orang-orang China di situ dalam hal-hal tertentu dan pemuda-pemuda Melayu sambil membaling dengan batu atau memukul-mukul babi itu dengan kayu. Sungguhpun begitu, tindakan ini tidak berpanjangan. Apabila babi-babi yang dikejar itu lari dari situ, hilanglah kemarahan di situ. Manakala orang-orang Melayu b. di situ pula dapat bertolak-ansur orang Melayu. Pemelihara-pemelihara babi juga tidak suka kalau babi-babi mereka masuk ke kawasan orang Melayu kerana bukan saja boleh menimbulkan kemarahan orang Melayu, tetapi babinya itu juga mungkin akan binasa di- kerjakan oleh orang-orang Melayu itu. Orang-orang China yang memelihara babi cuba sedaya upaya mereka menjaga babi-babi mereka daripada terlepas. Walaubagaimanapun keadaan ini tetap menimbulkan perasaan tidak puas hati di kalangan orang-orang Melayu di kampung itu. Walaupun dengan orang-orang

Walaupun ujud konflik nilai tetapi ianya tidak membawa kepada Penentangan fizikal. Ini adalah disebabkan ujudnya semangat bertolak ansur dan saling pergantungan di antara orang-orang Melayu dan China di situ. (21) satu perhubungan yang tidak dapat diasingkan di antara mereka dengan orang-orang Melayu dalam lapangan sosial, politik dan ekonomi.

(21) Ini telah dibincangkan dalam Bab III dan IV. Contoh yang ujud adalah

BAB VII

PENUTUP

Kesimpulan Daripada Kajian

Sebagaimana yang telah digambarkan pada awal-awal lagi bahawa orang-orang China dan Melayu mempunyai ciri-ciri ugama, bahasa, budaya serta nilai dan latarbelakang sejarah yang berbeda. Walaupun demikian setelah lama bergaul, orang-orang China di situ dalam had-had tertentu dapat menyesuaikan diri mereka dengan orang-orang Melayu dan telah dapat menguasai bahasa Melayu 'daerah' yang digunakan oleh orang-orang Melayu di situ. Manakala orang-orang Melayu di situ pula dapat bertolak-ansur dengan orang-orang China tersebut.

Di dalam kehidupan sehari-hari, orang-orang China berhubung dengan orang-orang Melayu dengan menggunakan bahasa Melayu daerah.

Perlu dinyatakan bahawa orang-orang China yang tinggal di situ walaupun bilangannya lebih ramai daripada orang-orang Melayu tetapi ianya merupakan satu kumpulan 'minority' kalau dibandingkan dengan orang-orang Melayu yang tinggal di dalam beberapa kampung di sekeliling mereka. Jadi mahu tidak mahu, mereka harus bekerjasama dan mendapat kerjasama dari orang-orang Melayu yang tinggal di sekeliling mereka. Justru maka ujudlah satu perhubungan yang tidak dapat diasingkan di antara mereka dengan orang-orang Melayu dalam lapangan sosial, politik dan ekonomi.

Di dalam lapangan sosial kebanyakan hubungan yang ujud adalah

di peringkat atas iaitu di antara orang-orang Melayu dan China yang mempunyai kedudukan yang sama. Di peringkat bawah tidak banyak perhubungan yang berlaku. Hubungan yang ujud di antara orang Melayu dan China adalah agak formal. Hubungan yang ujud walaupun tidak banyak adalah di masa-masa hari kebesaran seperti Hari Raya, Hari Tahun Baru China atau bila ada majlis kenduri-kendara seperti meraikan perkahwinan ataupun bila ada kematian berlaku dan di tempat-tempat kerja.

Dalam lapangan ekonomi pula, terdapat hubungan saling bergantung. Seseorang yang berasal dari keturunan China itu tidak boleh tidak berhubung dengan orang-orang Melayu. Pekedai-pekedai China di situ akan bertemu dengan pembeli-pembeli Melayu. Majikan China memerlukan tenaga buruh orang-orang Melayu dan sebagainya. Keadaan ini berlaku mungkin disebabkan oleh kedua-dua belah pihak tidak mempunyai 'alternative' yang lain.

Dalam lapangan politik pula, sebelum tertubuhnya parti Barisan Nasional, penyokong-penyokong MCA dan UMNO bekerjasama untuk mengalahkan parti PAS. Setelah tertubuhnya parti Barisan Nasional penyokong-penyokong MCA, UMNO dan PAS bekerjasama untuk mengalahkan calon-calon bebas di dalam pilihanraya umum 1974. Kerjasama yang ujud hanyalah untuk kepentingan parti sahaja kerana di dalam kempen-kempen pilihanraya, penyokong-penyokong MCA menumpukan perhatian kepada orang-orang China sahaja manakala penyokong-penyokong UMNO dan PAS menumpukan perhatian kepada orang-orang Melayu. Jadi kita dapati pemisahan di dalam membuat kempen-kempen pilihanraya di antara orang-orang Melayu dan China di situ. Selepas pilihanraya hubungan mereka di dalam lapangan politik tidak kelihatan lagi, masing-

masing sibok dengan pekerjaan sehari-hari.

Ditinjau dari segi prasangka dan diskriminasi, didapati bahawa prasangka itu ujud di kalangan orang Melayu terhadap orang China dan sebaliknya. Tetapi prasangka yang ujud tidak menimbulkan diskriminasi yang ketara malah diskriminasi tidak dapat dikesan langsung. Tetapi dalam soal tanah diskriminasi itu ujud di antara pihak kerajaan dan orang-orang China. Walaupun demikian diskriminasi ini dikenakan kepada orang-orang China tertentu sahaja, kepada orang-orang China yang kaya dan berpengaruh tidak dikenakan diskriminasi ini. (22)

Ditinjau dari segi konflik pula, apa yang berlaku tidaklah ketara. Konflik yang ujud di antara orang-orang Melayu dan China di situ tidak melibatkan penentangan fizikal. Ini adalah disebabkan ujudnya semangat bertolak ansur dan saling pergantungan di antara orang-orang Melayu dan China di situ.

Dari kesimpulan yang dibuat di atas tadi kita dapati bahawa ujud perhubungan yang agak baik di antara orang-orang Melayu dan China di situ. Namun demikian perhubungan tersebut kelihatan 'superficial' saja yang terjelma dalam bentuk obligasi serta tugas-tugas pekerjaan, perniagaan, politik dan perhubungan-perhubungan yang formal. Jadi ini bererti perpaduan yang sejati di antara orang-orang Melayu dan China di situ belum lagi ujud.

(22) Telah dibincangkan dalam Bab IV.

Cadangan

Di peringkat lokal untuk mengujudkan masyarakat yang harmonis dan berintegrasi, daripada kajian yang dilakukan dapatlah dirumuskan sebagai berikut:

1. Hapuskan sekolah yang boleh memisahkan murid-murid Melayu dan murid-murid China seperti Sekolah Kebangsaan Chung Hwa. Adakan satu jenis sekolah sahaja di mana murid-murid Melayu dan China dapat sama-sama belajar.
2. Tubuhkan persatuan-persatuan di mana orang-orang China dan Melayu dapat bergaul dan bertukar-tukar fikiran serta dapat menjalankan kegiatan-kegiatan sosial. Ini dapat mengurangkan perasaan prasangka di antara mereka.
3. Di dalam lapangan ekonomi, adakan kerjasama yang rapat di antara orang-orang Melayu dan China seperti membuat 'joint venture' di dalam perniagaan dan perusahaan yang hendak dijalankan. Adakan syarikat kerjasama yang anggotanya terdiri daripada orang-orang China dan Melayu.
4. Dari segi politik pula hapuskan politik yang bercorak perkauman dan hapuskan segala diskriminasi yang ujud.

Mengikut Gordon Allport, "Prejudice and conflict are lessened

when the two groups possess equal status, seek common goals, are co-operatively dependent upon each other, and interact with the positive

International Encyclopedia of the Social Sciences, edited by David
1968 hal. 278.

support of authorities, laws or customs. (23)

Di sini dapat kita rumuskan bahawa untuk mengurangkan prasangka dan konflik dan untuk mengujudkan perpaduan di kalangan ras yang berbeda sokongan kerajaan amatlah perlu. Walaupun usaha-usaha kerajaan menstruktur masyarakat telah dijalankan misalnya dengan memberi peluang kepada orang-orang Melayu untuk melibatkan diri dalam perniagaan dan perusahaan dan mencapai 30% dari sektor perniagaan dan perindustrian dalam negeri ini tetapi kejayaannya adalah masih samar-samar. Pada kenyataannya apa yang berlaku ialah peluang-peluang ini hanya terbuka kepada segelintir orang Melayu yang berada sahaja bukannya kepada semua orang Melayu. Keadaan ini berlaku kerana kebanyakan orang Melayu kekurangan modal, tidak mempunyai pelajaran yang cukup dan paling buruk mereka mesti menghadapi persaingan (competition) yang hebat dengan mereka-mereka yang sudah maju. Bantuan-bantuan kerajaan hanya diberi kepada mereka-mereka yang mampu mengadakan cagaran sahaja. Kalaulah ini diteruskan, ianya akan menghasilkan elit-elit Melayu dan akan menjauhkan lagi jurang perbezaan di antara mereka yang berada dan yang tidak berada. Dengan itu usaha kerajaan untuk menstruktur masyarakat seluruhnya akan gagal dan dengan sendirinya masalah hubungan ras atau perpaduan tidak akan selesai.

(23) Gordon Allport: Race Relations: Social Psychological Aspects, International Encyclopedia of the Social Sciences, edited by David L. Sills Volume 13, The Macmillan Company and The Free Press 1968 hal. 278.

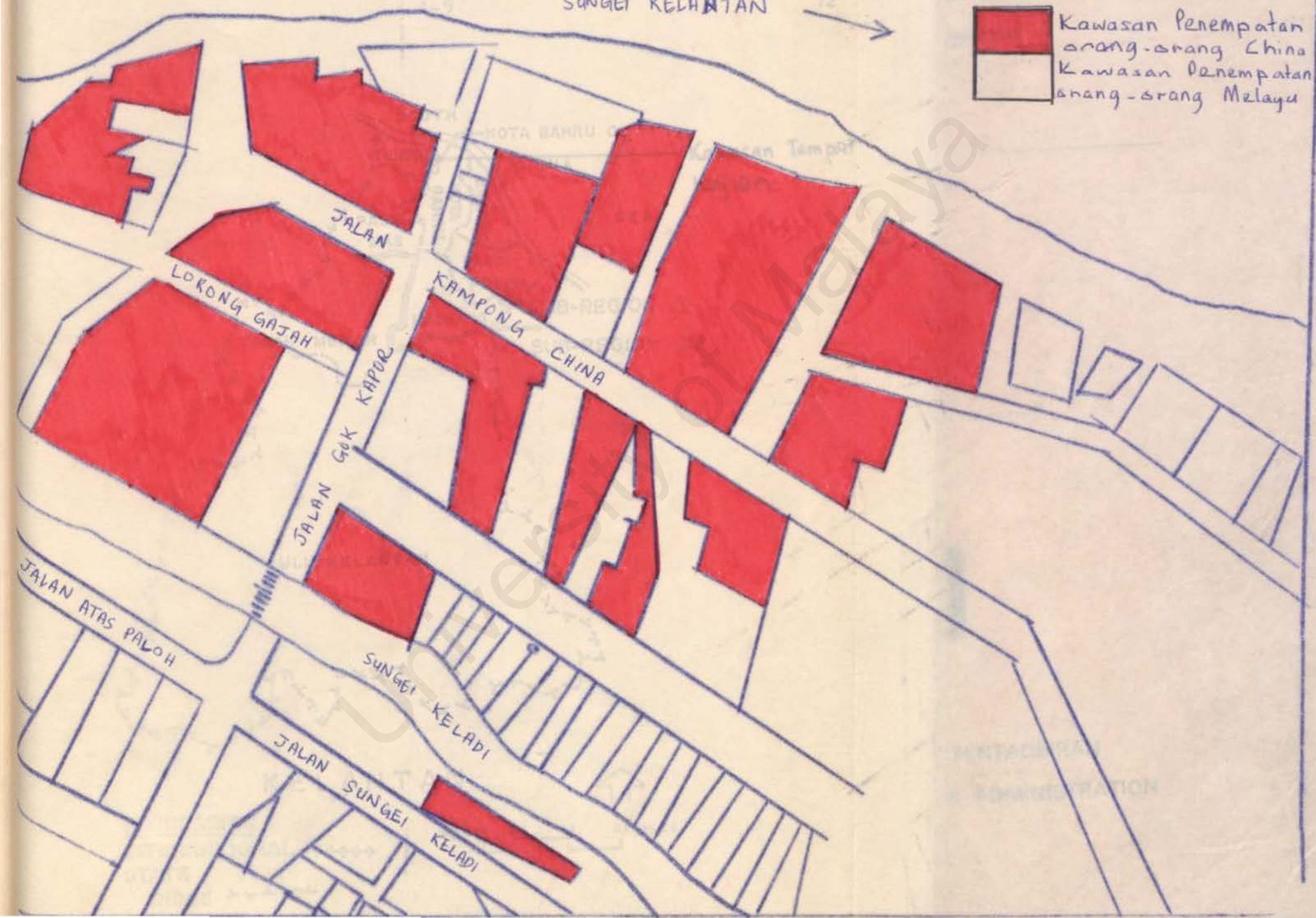
Jadi untuk mengujud masyarakat yang harmonis dan berintegrasi, kerajaan mestilah mencari jalan yang efektif seperti menukar kepada satu sistem pemerintahan yang baru di mana kepentingan rakyat seluruhnya (tidak kira dari keturunan ras yang mana) itu terjamin. Bila kepentingan seluruh rakyat itu terjamin maka akan berkuranganlah prasangka dan konflik di antara mereka yang berlainan ras. Dengan itu maka masaalah hubungan ras dengan sendirinya akan dapat diselesaikan.

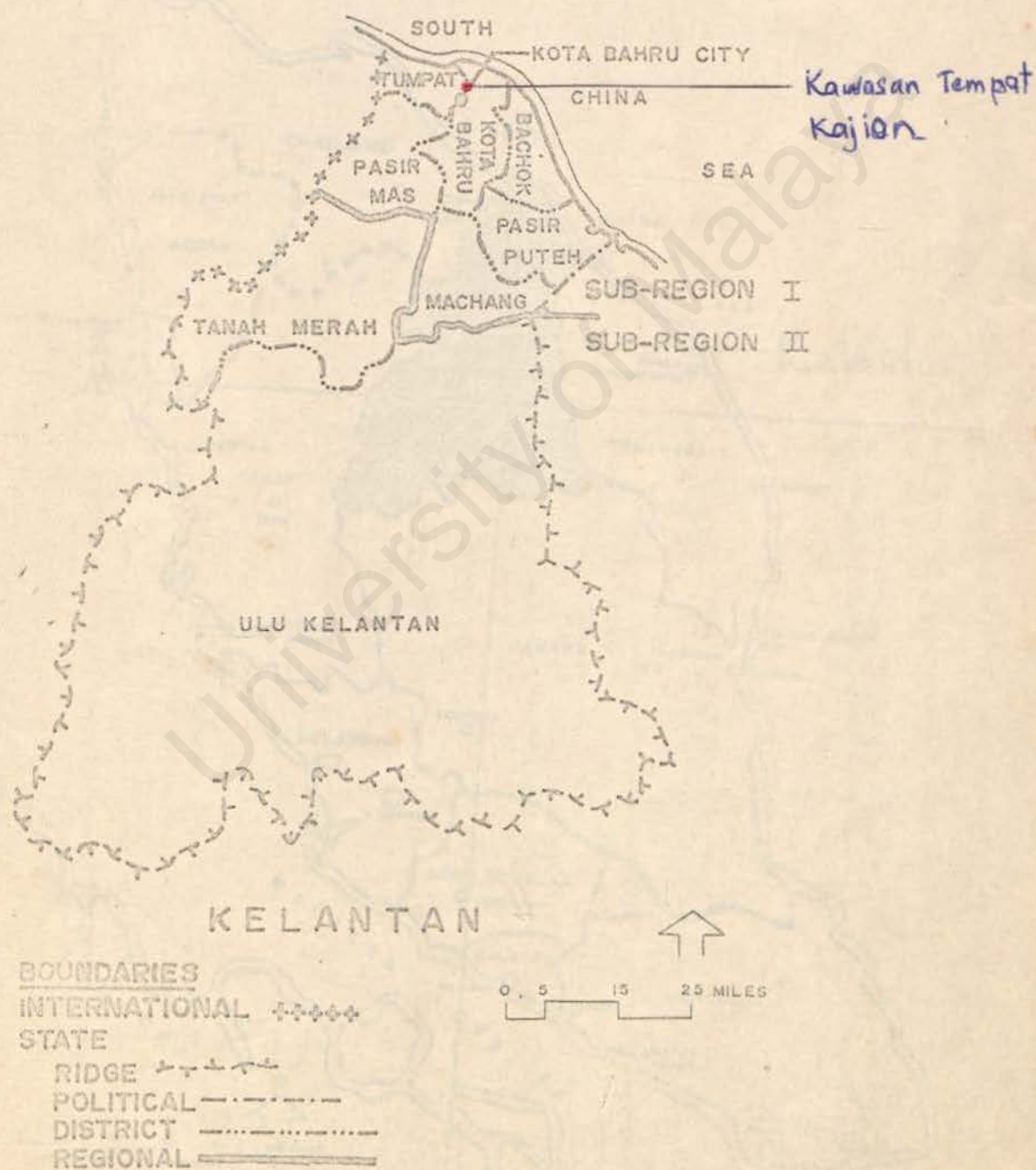

SUNGEI KELANTAN

Kawasan Penempatan
orang-orang China
Kawasan Penempatan
orang-orang Melayu

3-54

FIGURE 3.5

BIBLIOGRAFI

1. Allport G. : Race Relations: Social Psychological Aspects, International Encyclopedia of the Social Sciences, edited by David L. Sills Volume 13. The Macmillan Company and the Free Press 1968.
2. Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 1970, Kuala Lumpur. Jabatan Penerangan Malaysia 1972.
3. Banton, M. : Race Relation, Taristock Publications, London, Sydney, Toronto, Wellington.
4. Bink, W. and Louis H. : The Negro Resolution in America, New York, Simon Schuster, 1964.
5. Burridge, R.O.L. : Racial Relation in Johore, The Australian Journal of Politics and History 1957.
6. Chandra Jayawordena : Conflict and Solidarity in Guineese Plantation. (London, The Athlane Press) 1963.
7. Cox, O.C. : Caste Class and Race, New York, Revised Press 1959.
8. Freedman : Plural Society in Malaya, Pacific Affairs Vol. 33 1960.
9. Gould, J.W. : The United States and Malaysia. Harvard University Press, Cambridge 1969.
10. Harcharan Singh Khara : Prinsip-prinsip Ekonomi. Yayasan Anda, Kuala Lumpur 1970.
11. Kroeber A.L. : Anthropology, Oxford & IBH Publishing Co. Calcutta, Bombay, New Delhi, Second Indian Reprint 1972.
12. Hunt, H. : Sociology, McGraw Hill Kogakusha, 3rd Edition 1972.
13. Poperioe, Oliver J.: The Malay ENTREPRENEURS: An analysis of the Social background businessmen in Western Malaysia. London 1970.
14. Sanusi Osman : Hubungan Ethnik di Mukim Labu, Universiti Malaya, Kuala Lumpur 1972.
15. Van den Berghe P.L. : Race and Racism, A comparative perspective. John Wiley & Sons, Inc. New York. London. Sydney 1967.